

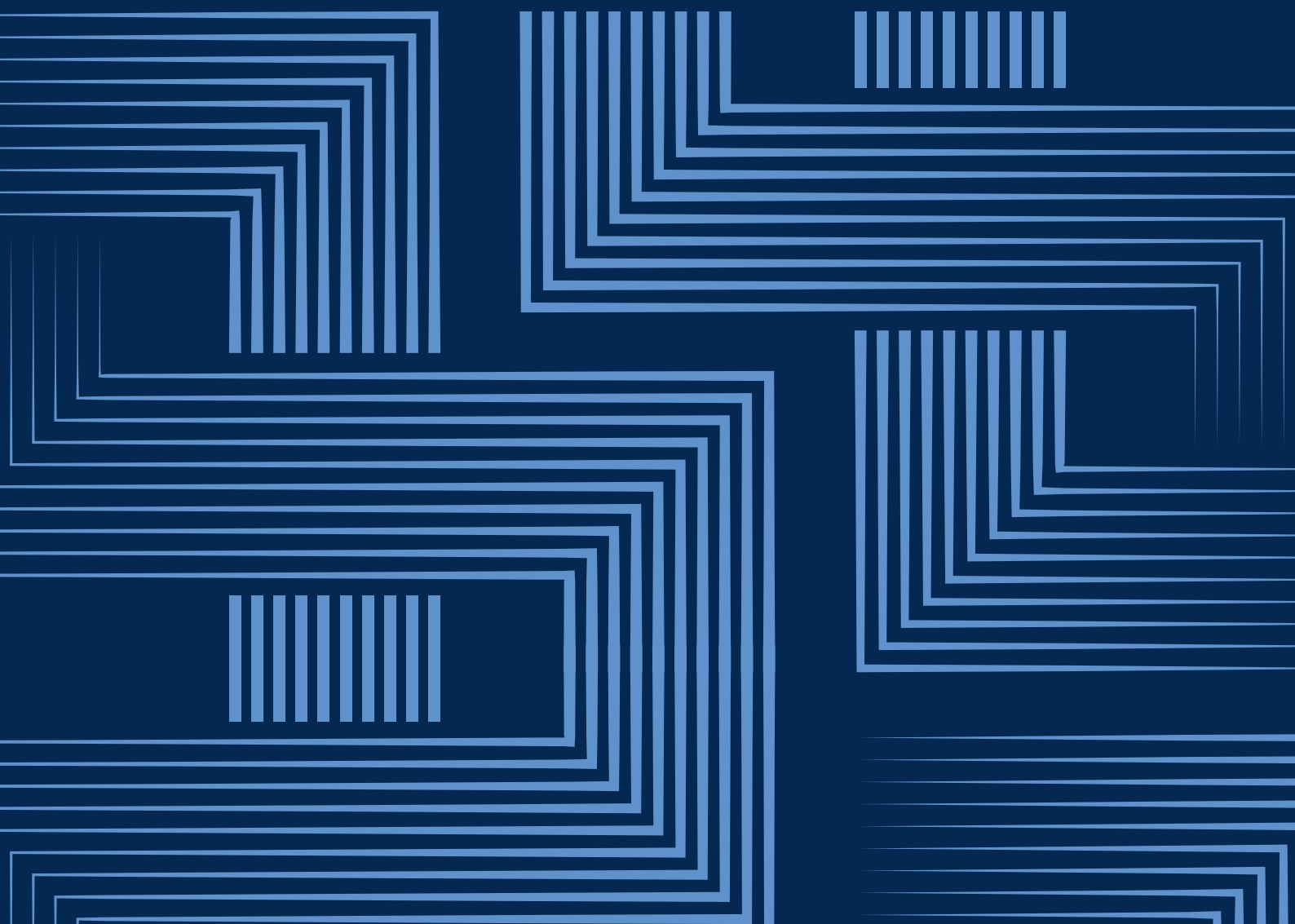

Lietuvos įtraukties
švietimo centras

įtrauktis

2025

Pedagogų, dirbančių su mokiniais, turinčiais intelektinio sutrikimo, apklausos apibendrinimas

---

Duomenis rinko ir ataskaitą rengė: Elona Tijunonienė, Evaldas Melceris, Lina Palačionienė

Redaktorė Lina Kestenienė
Maketuotoja Evelina Basevičiūtė

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo
bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

Elektroninis leidinys
ISBN 978-609-96560-3-8

TURINYS

1. ĮVADAS	4
2. APKLAUSOS METODIKA	5
2.1. Apklausos tikslas	5
2.2. Apklausos uždaviniai	5
2.3. Apklausos instrumentai	5
2.4. Duomenų analizės metodai	6
2.5. Apklausos dalyviai	6
3. APKLAUSOS REZULTATAI	8
3.1. Darbo su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, patirtis	8
3.2. Pedagogų žinios apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą	9
3.3. Pamokoje taikomų individualių ugdymo metodų svarba	12
3.4. Pedagoginių paslaugų teikimo dažnumas mokiniams	14
3.5. Švietimo pagalbos specialistų teikiama pagalba mokytojui, mokinio padėjėjui	18
3.6. Specialistai, kurie teikia pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą	20
3.7. Informacijos apie individualius mokinio poreikius šaltiniai	20
3.8. Ugdymo pritaikymo gairės	21
3.9. Ugdymo metodų taikymas pamokoje	22
3.10. Mokymo priemonių pritaikymas ir individualizavimas	24
3.11. Mokinio padėjėjo teikiama pagalba	25
3.12. Sunkumai dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą	26
3.13. Informacinių technologijų naudojimas pamokoje	27
3.14. Ugdymo aplinkos pritaikymas pamokoje	28
3.15. Pamokoje naudojamos specialiosios mokymo priemonės skaitymo, rašymo, matematikos įgūdžiams ugdyti	29
3.16. Alternatyviosios komunikacijos priemonių naudojimas, dirbant su mokiniais, negalintiais bendrauti sakybine kalba	30
3.17. Mokinio pasiekimų ir pažangos vertinimo priemonės	31
3.18. Poilsio erdvė klasėje	32
4. APKLAUSOS REZULTATŲ APTARIMAS	33
5. IŠVADOS	40

1. ĮVADAS

Intelektų sutrikimas – tai intelektinių gebėjimų nukrypimas nuo normos, sukeliantis tam tikrų elgesio, emocijų ir bendravimo sunkumų. Mokiniam būdingas adaptyvus elgesio sutrikimas bent keliose iš šių sričių: komunikacija, savitvarka, buities, socialiniai, sveikatos ir saugumo įgūdžiai, laisvalaikio leidimas, savireguliacija ir veiklos organizacija, akademinių žinių taikymas kasdieniame gyvenime. Šiems mokiniams reikia pagalbos sudėtingose socialinėse situacijose, pamokose, darbinėje veikloje, planuojant savo laisvalaikį.

Lietuvos mokyklos susiduria su iššūkiais, kai reikia užtikrinti nuoseklią ir veiksmingą pagalbą mokiniams su intelekto sutrikimu. Mokytojų žinios apie intelekto sutrikimą yra nevienodos, skirtinga pedagoginio darbo patirtis, dažnai trūksta metodinės informacijos ir praktinių įgūdžių, siekiant pritaikyti individualizuotas ugdymo strategijas.

Lietuvos įtraukties švietime centro Švietimo pagalbos ir plėtros grupė 2025 m. kovo mėn. atliko pedagogų, dirbančių su bendrojo ugdymo mokyklose besimokančiais mokiniams, turinčiais intelekto sutrikimą, apklausą apie jų ugdymo(si) ypatumus ir pedagogų taikomą praktiką.

2. APKLAUSOS METODIKA

2.1. Apklausos tikslas

Apklausos tikslas – išanalizuoti Lietuvos pedagogų pasirengimą dirbti su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

2.2. Apklausos uždaviniai:

- 1) išsiaiškinti, kaip pedagogai vertina esamas sąlygas dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą;
- 2) sužinoti, su kokiais sunkumais pedagogai susiduria ugdydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą;
- 3) atlikti pedagogų poreikių analizę, siekiant gerinti jų gebėjimus ir įgūdžius dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

Apklausos atsakymų rezultatai bus panaudoti siekiant parengti rekomendacijas pedagogams, kurios padėtų jiems taikyti veiksmingas pagalbos įrankius pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

2.3. Apklausos instrumentai

Apklausos duomenims gauti buvo naudojama šiai apklausai sukurta anketa, kurią parengė Lietuvos įtraukties švietime centro Švietimo pagalbos plėtros grupės specialistai. Dalyviai buvo kviečiami dalyvauti apklausoje, kuria buvo siekiama sužinoti apie pedagogų, dirbančių su bendrojo ugdymo mokyklose besimokančiais mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, darbo ypatumus ir jų taikomą praktiką.

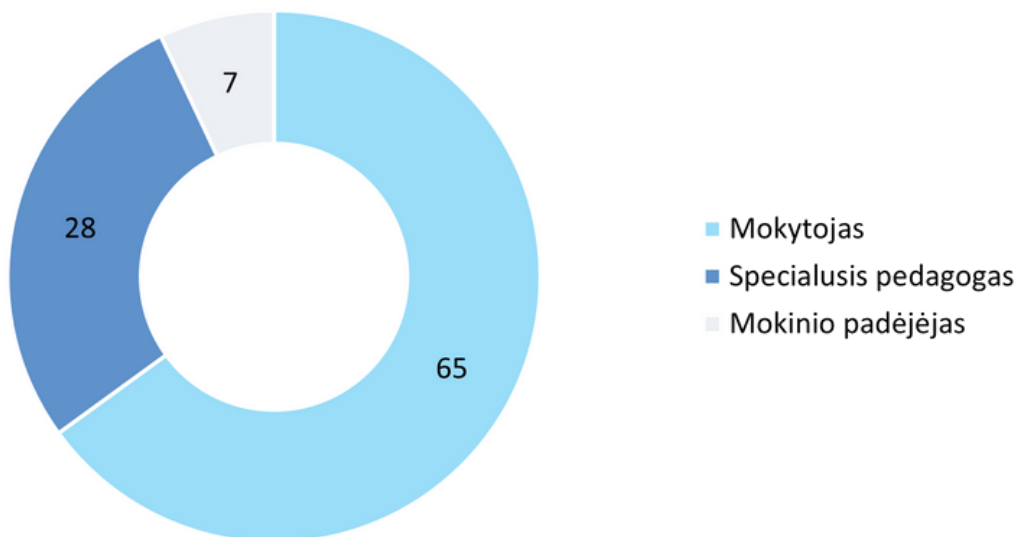
Anketą sudarė 22 klausimai, su ugdymo įstaigomis ja buvo pasidalinta 2025 m. kovo 25 d. Instrukcijose buvo nurodyta, jog atsakymai bus renkami iki 2025 m. balandžio 10 d., tad duomenų rinkimas vyko iš viso 15 dienų. Pasibaigus šiam periodui atsakymai priimti nebuvo.

2.4. Duomenų analizės metodai

Pirmiausia surinkti anketų duomenys buvo eksportuoti į Microsoft Excel programą, kurioje buvo atlikta pirminė duomenų patikra. Tada duomenų masyvas buvo perkeltas į statistikos apdorojimo programą SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Naudojant šią programą buvo skaičiuojama aprašomoji duomenų statistika (vidurkiai ir procentai). Galiausiai aprašomosios statistikos rezultatai buvo perkelti į Microsoft Excel programą, kurioje duomenys buvo atvaizduoti grafiškai.

2.5. Apklausos dalyviai

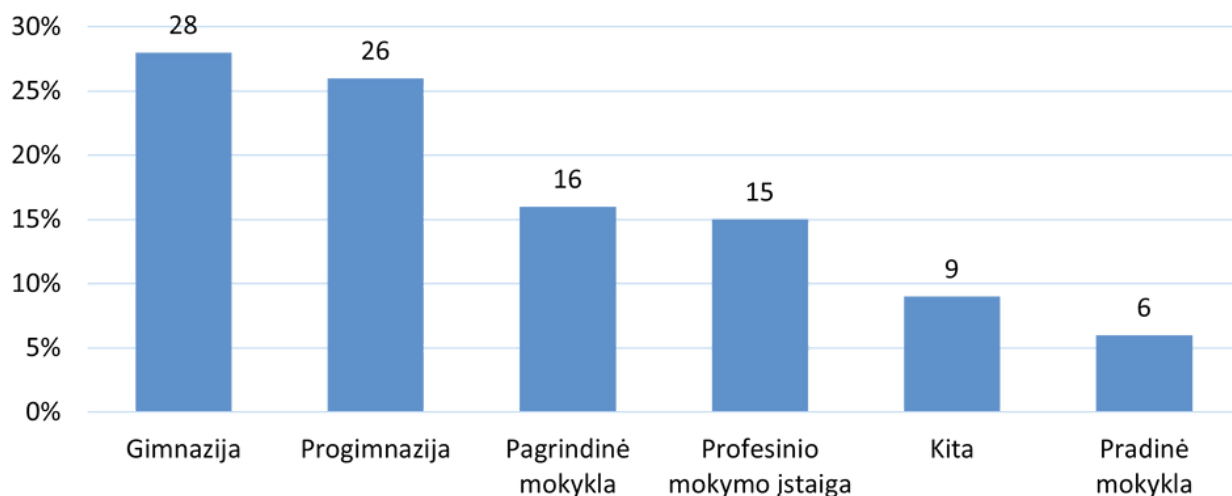
Apklausos imtis buvo sudaryta netikimybinio patogiuoju imties sudarymo būdu, nes apklausos anketos buvo išsiųstos Lietuvos mokykloms, viešai skelbiančioms savo kontaktinius duomenis. Dalyvavimas apklausoje buvo savanoriškas, reikėjo tik užpildyti internetinę anketą. Apklausoje iš viso dalyvavo 293 respondentai iš įvairių Lietuvos ugdymo įstaigų. Imtis pagal atsakiusiųjų specialybę pasiskirstė taip: 65 proc. sudarė mokytojai, 28 proc. – specialieji pedagogai ir 7 proc. – mokinio padėjėjai.

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal specialybę (proc.)

Pagal ugdymo įstaigos tipą 28 proc. respondentų dirba gimnazijoje, 26 proc. – progimnazijoje, 16 proc. – pagrindinėje mokykloje, 15 proc. – profesinėje mokymo įstaigoje, 9 proc. nurodė „Kita“, 6 proc. respondentų dirba pradinėje

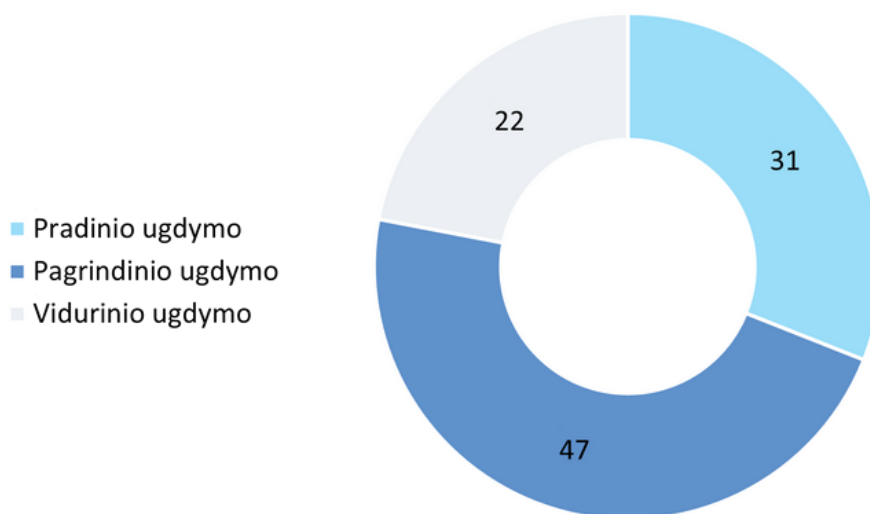
mokykloje. Daugiausia atsakiusių respondentų, t. y. 28 proc., dirba gimnazijoje.

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigos tipą (proc.)

47 proc. mokytojų dirba pagrindinio ugdymo pakopoje, 28 proc. – pradinio ugdymo pakopoje ir 26 proc. – vidurinio ugdymo pakopoje. 49 proc. specialiųjų pedagogų dirba pagrindinio ugdymo pakopoje, 37 proc. – pradinio ugdymo pakopoje ir 15 proc. – vidurinio ugdymo pakopoje. 57 proc. mokinio padėjėjų dirba pagrindinio ugdymo pakopoje, 28 proc. – pradinio ugdymo pakopoje ir 14 proc. – vidurinio ugdymo pakopoje.

46 proc. mokytojų, 49 proc. specialiųjų pedagogų ir 57 proc. mokinio padėjėjų dirba su mokiniiais, turinčiais intelekto sutrikimą, pagrindinio ugdymo pakopoje.

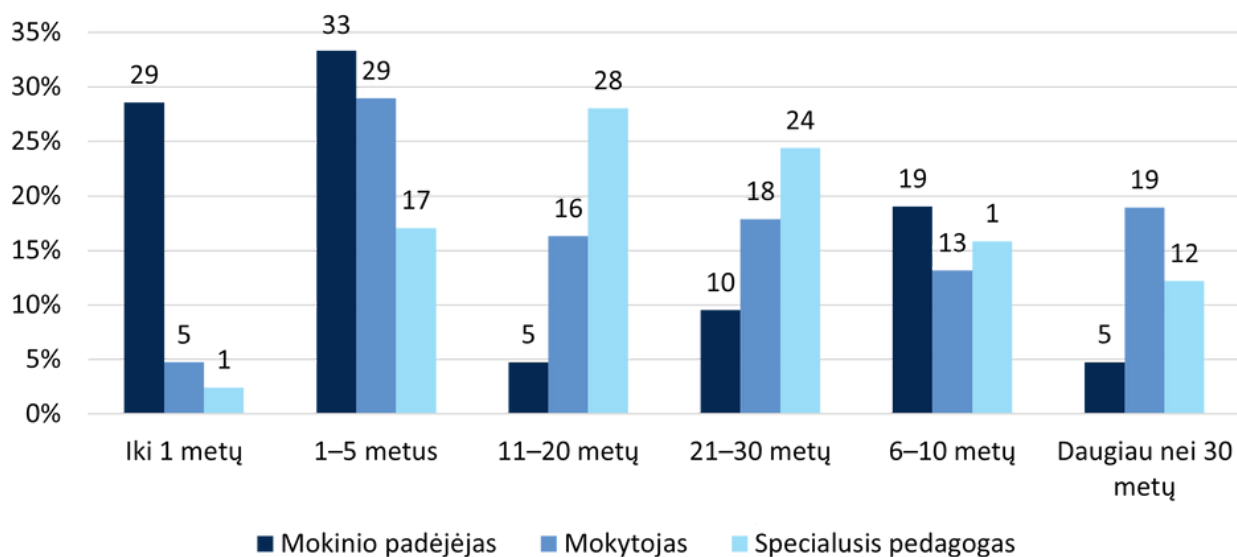

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo pakopas (proc.)

3. APKLAUSOS REZULTATAI

3.1. Darbo su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, patirtis

Atlikdami apklausą respondentų klausėme apie respondentų pedagoginio darbo patirtį, ugdant mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.

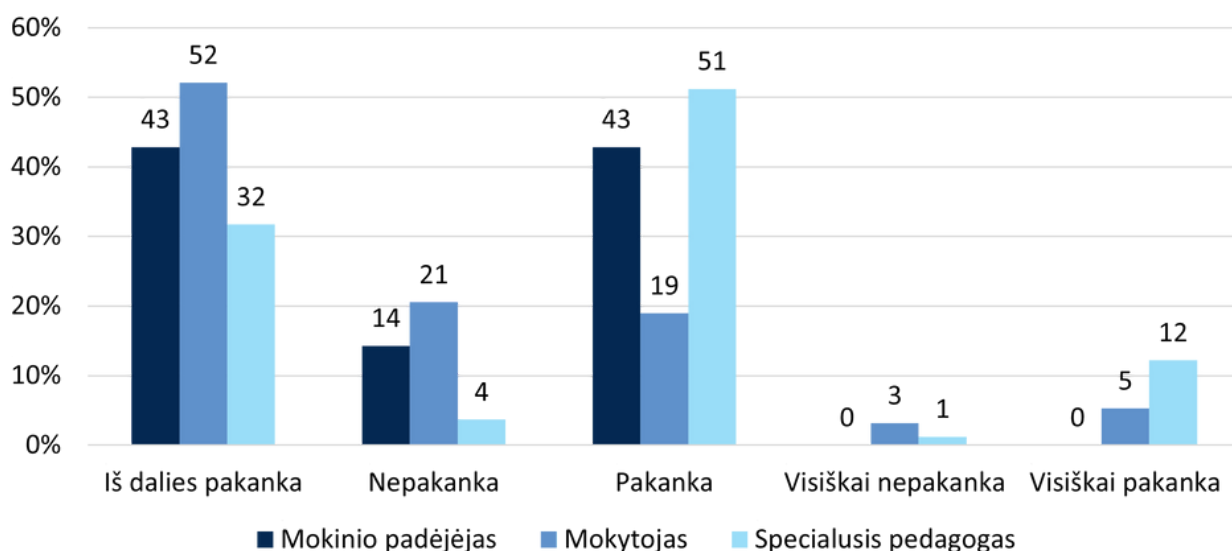

3.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal jų pedagoginio darbo patirtį, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Apklausos rezultatai rodo, kad 29 proc. mokytojų turi 1–5 metų darbo patirtį ir 28 proc. specialiųjų pedagogų turi 11–20 metų darbo su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, patirtį. 9 proc. mokytojų ir 2 proc. specialiųjų pedagogų turi iki 1 metų tokio darbo patirtį.

3.2. Pedagogų žinios apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą

Atlikdami apklausą respondentų klausėme apie jų pedagoginių žinių kiekį, ugdant mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, nes nuo turimų pedagoginių žinių daug priklauso mokinio, turinčio intelekto sutrikimą, ugdymo kokybė.

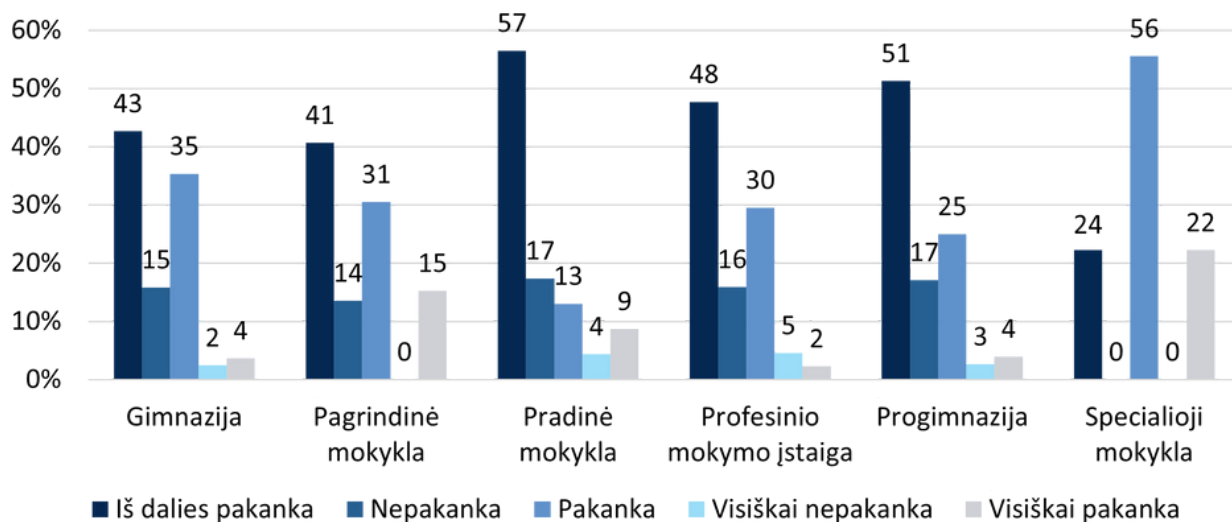

3.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal jų pedagoginių žinių kiekį, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Apklausos rezultatai rodo, kad 19 proc. mokytojų, 51 proc. specialiųjų pedagogų ir 43 proc. mokinio padėjėjų turi pakankamai žinių, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą. Nepakanka žinių 20 proc. mokytojų, 4 proc. specialiųjų pedagogų ir 14 proc. mokinio padėjėjų. Galima teigti, kad daugumai pedagogų pakanka žinių apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, o daugiausiai žinių turi specialieji pedagogai: visiškai pakanka žinių 12 proc. specialiųjų pedagogų, pakanka žinių 51 proc. specialiųjų pedagogų, iš dalies pakanka žinių 32 proc. specialiųjų pedagogų ir nepakanka žinių tik 4 proc. specialiųjų pedagogų.

3.2.1. Pedagogų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigą

Atlikdami apklausą klausėme apie pedagogų, turinčių pedagoginių žinių, ugdymo įstaigą, kurioje jie dirba.

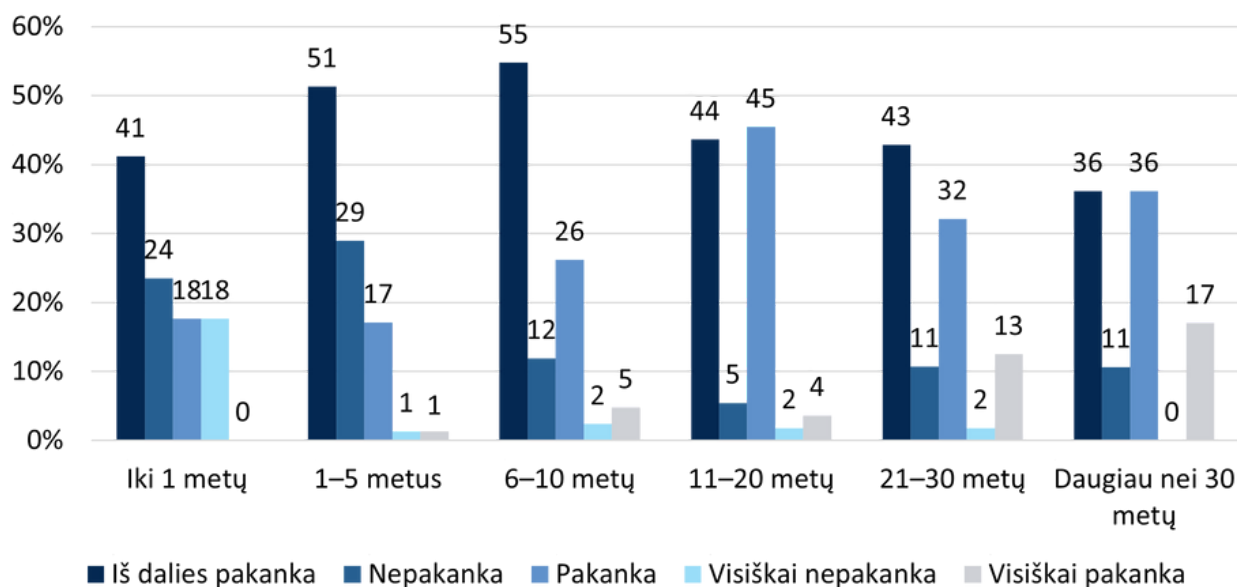
3.2.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigą, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad visiškai pakanka žinių 22 proc. respondentų, dirbančių specialiojoje mokykloje, 15 proc. – pagrindinėje mokykloje, 9 proc. – pradinėje mokykloje, po 4 proc. – progimnazijoje ir gimnazijoje, 2 proc. – profesinio ugdymo įstaigoje. Atsakymai, kad nepakanka žinių, pasiskirstė labai panašiai: 17 proc. respondentų dirba progimnazijoje ir pradinėje mokykloje, 16 proc. – gimnazijoje ir profesinio mokymo įstaigoje, 14 proc. – pagrindinėje mokykloje ir 13 proc. – pradinėje mokykloje.

Gauti rezultatai rodo, kad dauguma atsakiusiųjų, nepriklausomai nuo to, kokio tipo ugdymo įstaigoje jie dirba, neturi pakankamai žinių apie darbą su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

3.2.2. Pedagogų pasiskirstymas pagal jų darbo stažą

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, koks jų pedagoginio darbo su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, stažas.

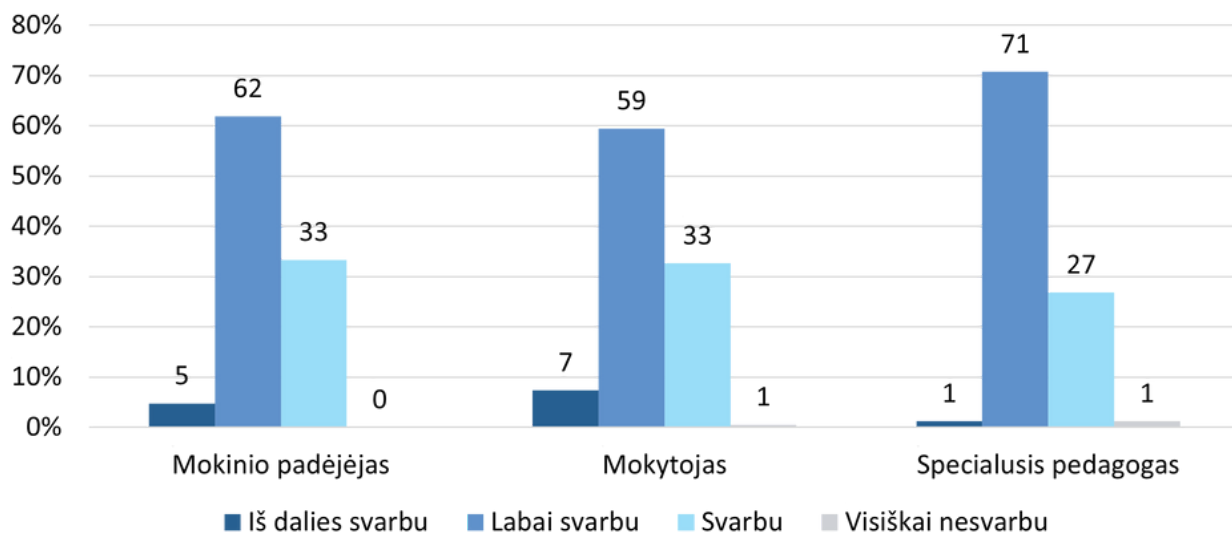

3.2.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal jų pedagoginio darbo su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, stažą (proc.)

Apklausos rezultatai rodo, kad kuo didesnis pedagogų darbo stažas, tuo daugiau jie turi žinių, kurių visiškai pakanka ugdyti mokinius, turinčius intelekto sutrikimą: daugiausia, t. y. 17 proc., pedagogų, kuriems visiškai pakanka žinių, yra tų, kurių darbo stažas daugiau negu 30 metų, o mažiausiai, 1 proc., tokių pedagogų, kurių pedagoginio darbo stažas yra 1-5 metai. Taip pat atsakymai rodo, kad visiškai nepakanka žinių tiems pedagogams, kurių darbo stažas yra iki 1 metų – jų yra 18 proc., tuo tarpu pedagogų, kuriems visiškai nepakanka žinių ir kurių darbo stažas yra 1–5 metai, yra 1 proc., tų, kurių darbo stažas yra 6–10 metų, 11–20 metų, 21–30 metų – 2 proc., o tie pedagogai, kurių darbo stažas yra daugiau kaip 30 metų, turi pakankamai žinių.

3.3. Pamokoje taikomų individualių ugdymo metodų svarba

Atlikdami apklausą respondentų klausėme apie individualių ugdymo metodų taikymo svarbą pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

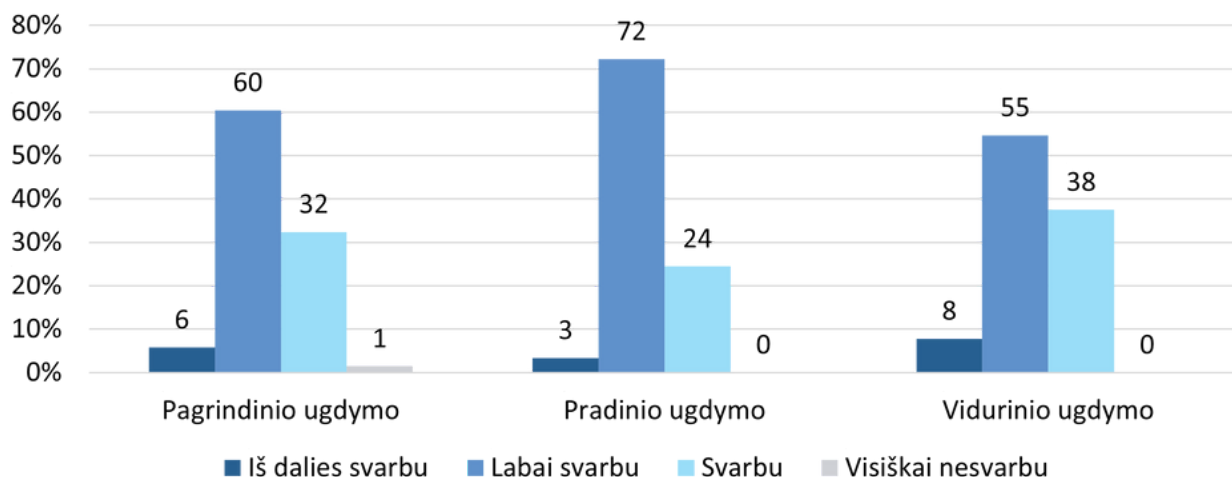

3.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal individualių ugdymo metodų taikymo svarbą, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Apklausos rezultatai rodo, kad 71 proc. specialiųjų pedagogų, 59 proc. mokytojų ir 62 proc. mokinio padėjėjų labai svarbu taikyti individualius mokymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą. Visiškai nesvarbu taikyti individualius mokymo metodus pamokoje 7 proc. mokytojų, 5 proc. mokinio padėjėjų ir 1 proc. specialiųjų pedagogų.

3.3.1. Individualių ugdymo metodų taikymo svarba ir ugdymo pakopos

Respondentų klausėme, kokie ugdymo metodai svarbūs, ugdant mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, ir kokiose ugdymo pakopose pedagogai dirba.

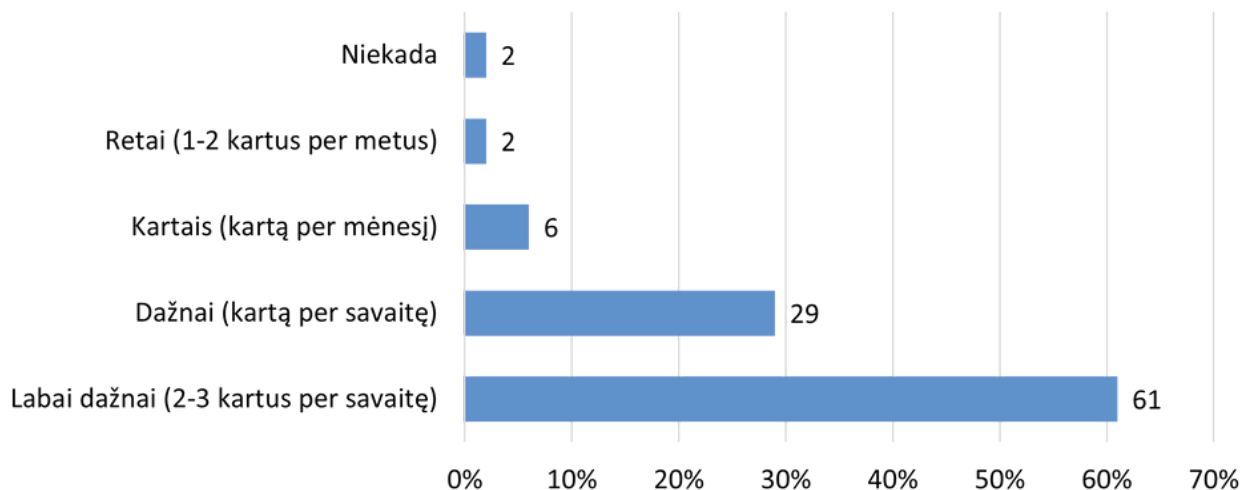

3.3.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal individualių ugdymo metodų taikymo svarbą, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, ir ugdymo pakopas (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad daugiausia, t. y. 72 proc., pradinio ugdymo pakopoje dirbančių respondentų, 60 proc. pagrindinio ugdymo pakopoje dirbančių respondentų ir 55 proc. vidurinio ugdymo pakopoje dirbančių respondentų labai svarbu taikyti individualius mokymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą. Tai nesvarbu tik 1 proc. respondentų, dirbančių pagrindinio ugdymo pakopoje. Taigi gauti rezultatai rodo, kad pedagogams, nepaisant to, kurioje ugdymo pakopoje jie dirba, yra svarbu taikyti individualius mokymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

3.4. Pedagoginių paslaugų teikimo dažnumas mokiniams

Atlikdami apklausą respondentų klausėme apie pedagoginių paslaugų teikimo dažnumą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

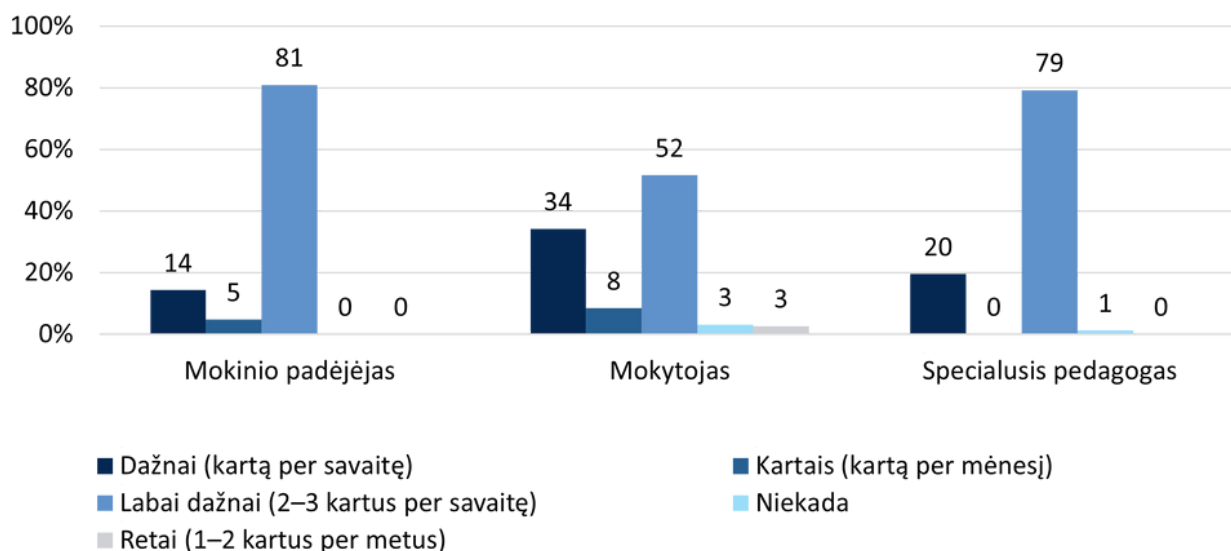

3.4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pedagoginių paslaugų teikimo dažnumą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą (proc.)

Iš respondentų atsakymų matyti, kad 61 proc. jų mokiniams teikia paslaugas labai dažnai, t. y. 2–3 kartus per savaitę, 29 proc. – dažnai, t. y. 1 kartą per savaitę, 6 proc. – kartais, t. y. 1 kartą per mėnesį, 2 proc. – retai, t. y. 1–2 kartus per metus, o 2 proc. niekada neteikia paslaugų mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą. Apklausos rezultatai rodo, kad respondentai teikia mokiniams paslaugas labai dažnai, iš jų 6,3 proc. dirba progimnazijoje, 6 proc. mokytojų turi 21–30 metų darbo stažą, o 5 proc. respondentų turi 1–5 metų ir 11–20 metų darbo su mokiniiais, turinčiais intelekto sutrikimą, stažą.

3.4.1. Individuali pedagogų teikiama pagalba ir pagalbos dažnumas

Respondentų klausėme, kaip dažnai jie teikia pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

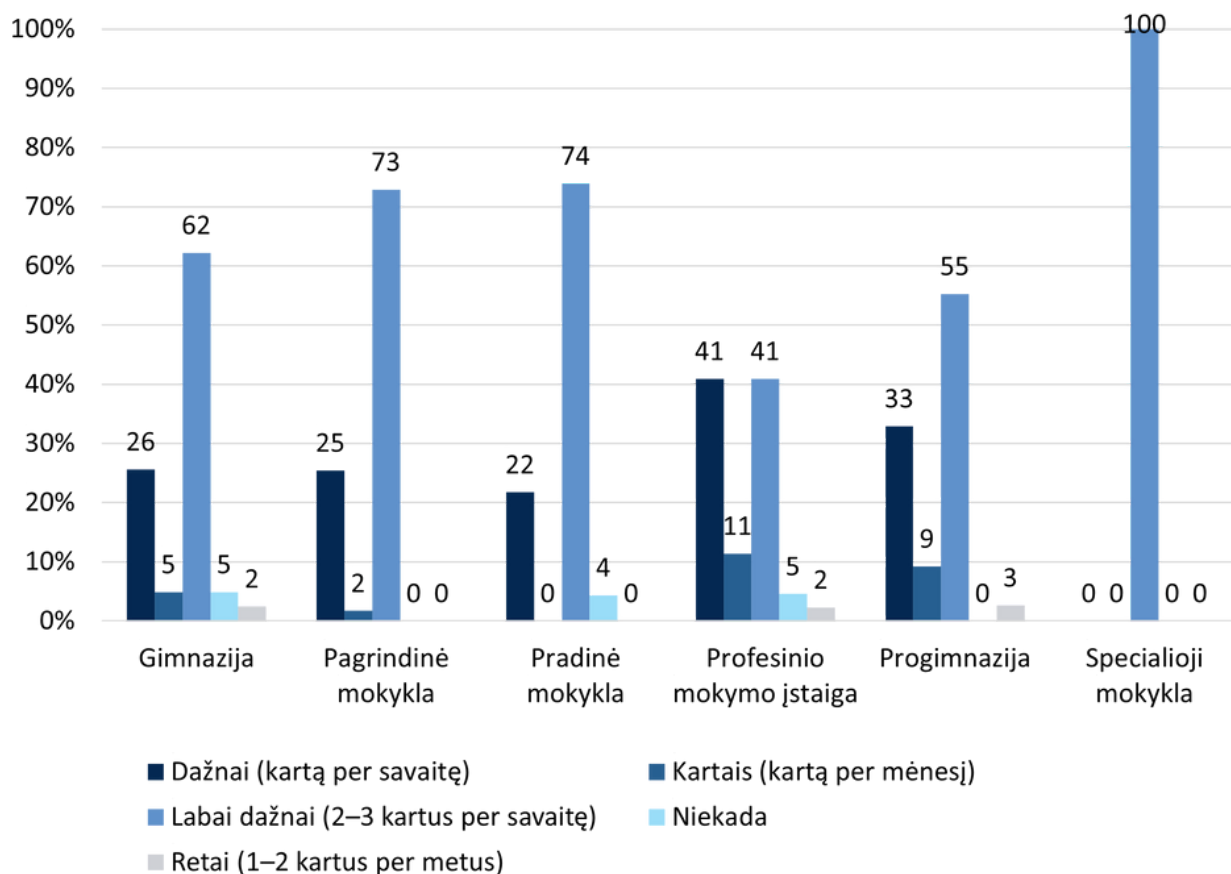

3.4.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal individualią pedagogų teikiamą pagalbą ir pagalbos dažnumą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą (proc.)

Iš respondentų atsakymų matyti, kad 81 proc. mokinio padėjėjų, 79 proc. specialiųjų pedagogų ir 52 proc. mokytojų labai dažnai (2–3 kartus per savaitę) teikia mokiniui individualią pagalbą. Dažnai pagalbą teikia 34 proc. mokytojų, 20 proc. specialiųjų pedagogų ir 14 proc. mokinio padėjėjų. Niekada pagalbos neteikia 1 proc. specialiųjų pedagogų ir 3 proc. mokytojų. Galima teigti, kad dauguma atsakiusiųjų, ugdančių mokinius, turinčių intelekto sutrikimą, teikia pagalbą labai dažnai (2–3 kartus per savaitę).

3.4.2. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigą ir pagalbos dažnumą

Atlikdami apklausą respondentų klausėme apie ugdymo įstaigos, kurioje jie dirba, teikdami pedagoginę pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, tipą ir pedagoginės pagalbos dažnumą.

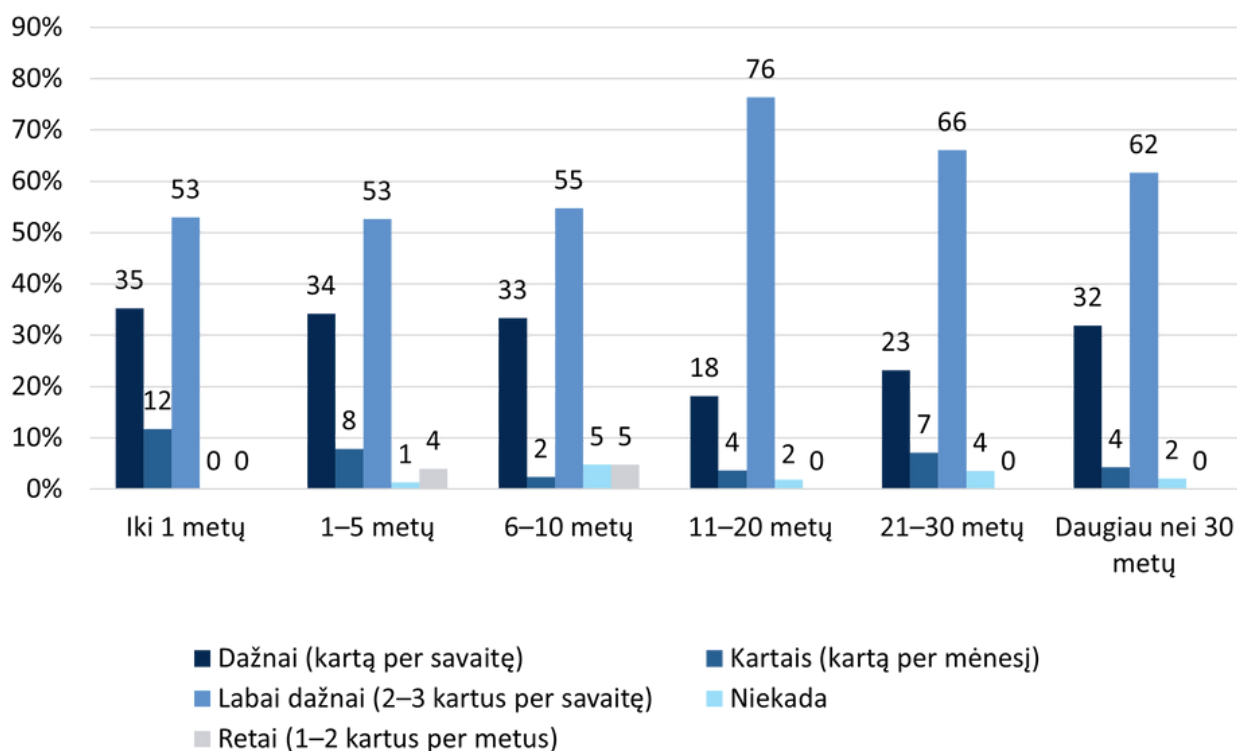

3.4.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigos tipą ir pedagoginės pagalbos dažnumą (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad labai dažnai (2–3 kartus per savaitę) pedagoginę pagalbą mokiniams teikia 100 proc. respondentų, kurie dirba specialiojoje mokykloje, 74 proc. – pradinėje mokykloje, 73 proc. – pagrindinėje mokykloje, 62 proc. – gimnazijoje, 55 proc. – progimnazijoje. Niekada pagalbos mokiniams neteikia 5 proc. respondentų, dirbančių gimnazijoje ir profesinio mokymo įstaigoje, 4 proc. – pradinėje mokykloje. Apibendrinus galima teigti, kad daugelyje ugdymo pakopų pagalba mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, teikiama labai dažnai (2–3 kartus per savaitę).

3.4.3. Respondentų pasiskirstymas pagal pedagoginio darbo patirtį ir pagalbos dažnumą

Atlikdami apklausą respondentų klausėme apie jų pedagoginio darbo stažą ir pagalbos teikimo dažnumą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

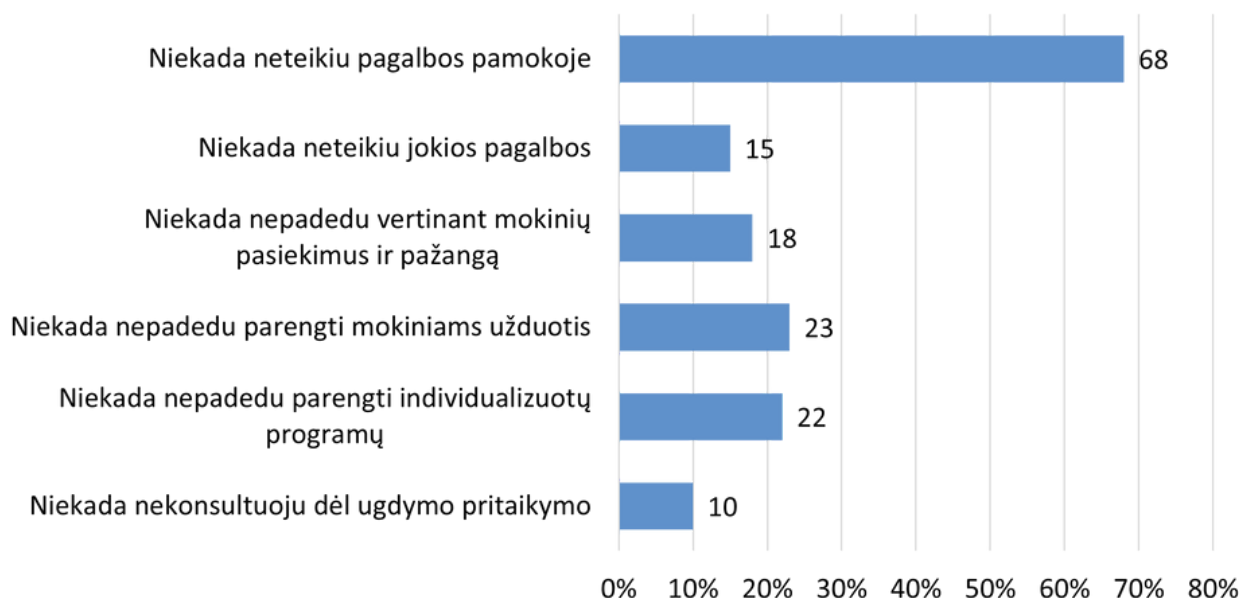

3.4.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pedagoginio darbo patirtį ir pagalbos dažnumą (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad labai dažnai (2–3 kartus per savaitę) pagalbą mokiniams teikia 76 proc. respondentų, kurie turi 11–20 metų darbo stažą, 66 proc. – 21–30 metų darbo stažą, – 62 proc. – daugiau negu 30 metų darbo stažą, 55 proc. – 6–10 metų darbo stažą, 53 proc. respondentų turi iki 1 metų ir 1–5 metų darbo stažą. Pagalbą dažnai (kartą per savaitę) teikia 35 proc. respondentų, turinčių iki 1 metų darbo stažą, 53 proc. – 1–5 metų darbo stažą, 55 proc. – 6–10 metų darbo stažą, 32 proc. – daugiau nei 30 metų darbo stažą ir 23 proc. respondentų, turinčių 21–30 metų darbo stažą. Apibendrinus galima teigti, kad respondentai, turintys įvairios trukmės pedagoginio darbo stažą, pagalbą mokiniams teikia labai dažnai (2–3 kartus per savaitę), o niekada pagalbos neteikia labai maža dalis respondentų: 1 proc. 1–5 metų darbo stažą turinčių respondentų, 5 proc. – 6–10 metų, 2 proc. – 11–20 metų, 4 proc. – 21–30 metų, 2 proc. – daugiau nei 30 metų darbo stažą turinčių respondentų.

3.5. Švietimo pagalbos specialistų teikiama pagalba mokytojui, mokinio padėjėjui

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokią pagalbą ir kaip dažnai švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui ir mokinio padėjėjui.

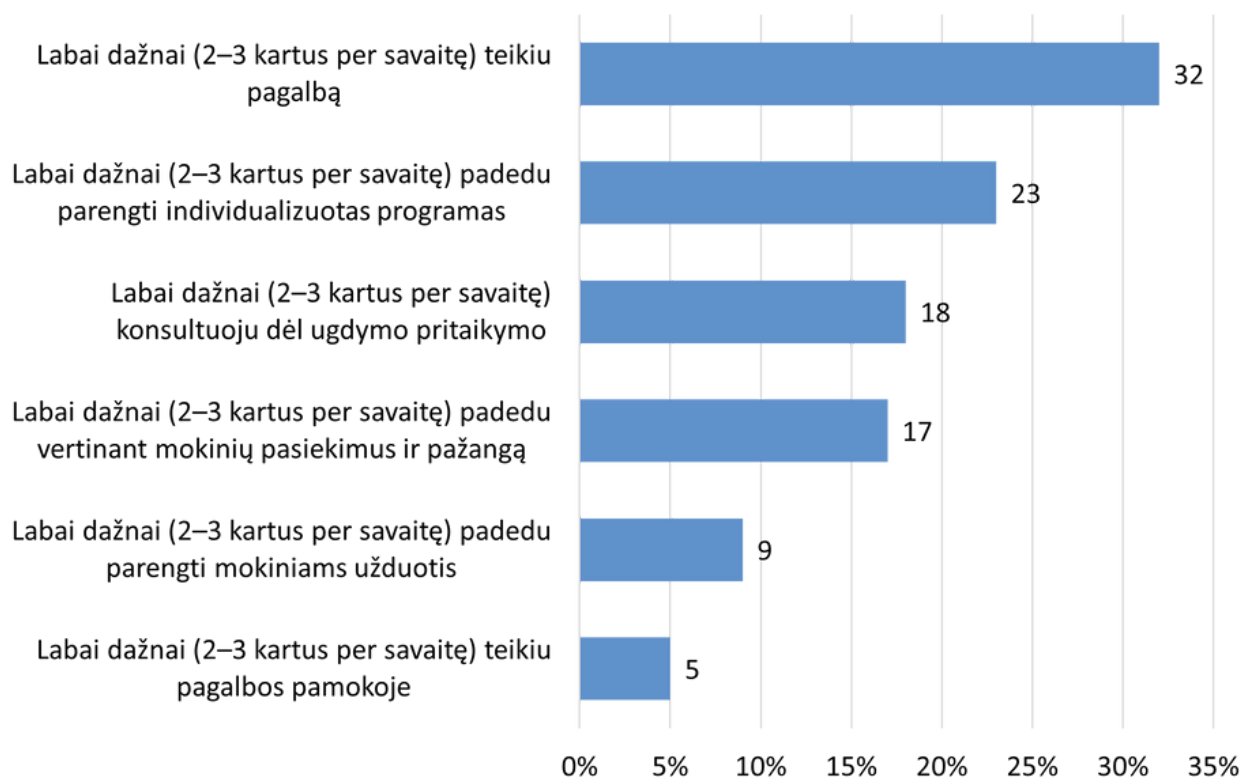

3.5 pav. Švietimo pagalbos specialistų teikiama pagalba mokytojui ir mokinio padėjėjui, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad 68 proc. švietimo pagalbos specialistų niekada neteikia pagalbos pamokoje mokytojui ir mokinio padėjėjui, 23 proc. jiems niekada neteikia jokios pagalbos, 22 proc. niekada nepadedu vertinant mokinių pasiekimus ir pažangą, 18 proc. niekada nepadedu mokytojui ar mokinio padėjėjui parengti mokiniams užduotis, 15 proc. niekada nepadedu parengti individualizuotų programų, 10 proc. niekada nekonsultuoja dėl ugdymo pritaikymo. Apibendrinus galima teigti, kad didžioji dalis švietimo pagalbos specialistų neteikia mokytojui ir mokinio padėjėjui pagalbos pamokoje.

3.5.1. Švietimo pagalbos specialistų pasiskirstymas pagal pagalbos dažnumą mokytojams ir mokinio padėjėjams

Atlikdami apklausą švietimo pagalbos specialistų klausėme, kaip dažnai jie teikia pagalbą mokytojui ir mokinio padėjėjui.

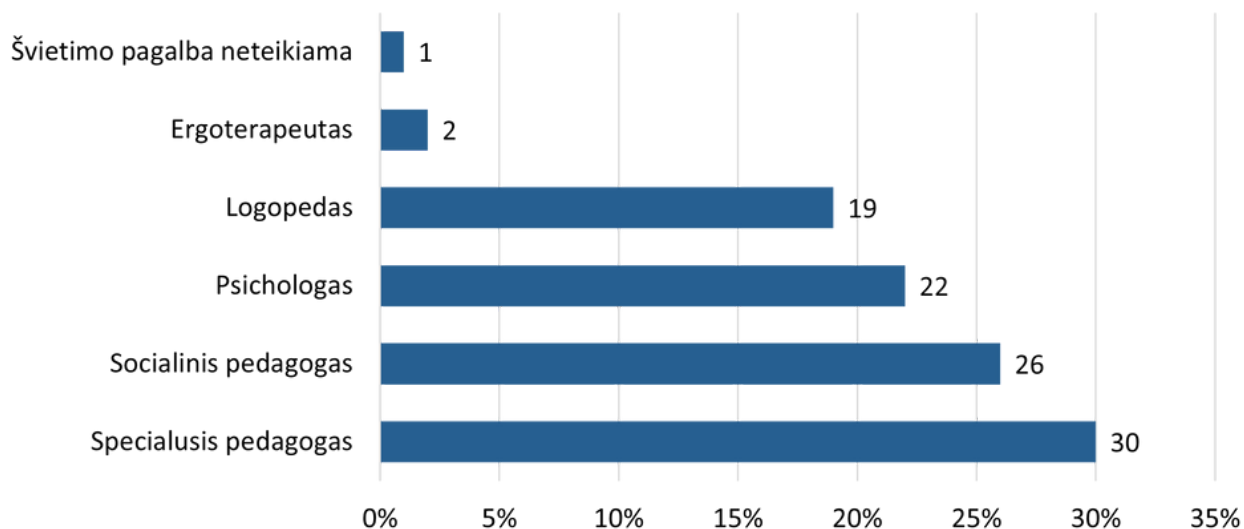

3.5.1 pav. Švietimo pagalbos specialistų pasiskirstymas pagal pagalbos dažnumą mokytojams ir mokinio padėjėjams (proc.)

Apklausos rezultatai rodo, kad 32 proc. švietimo pagalbos specialistų labai dažnai teikia pagalbą pamokoje mokytojams, mokinio padėjėjams, 23 proc. jų padeda mokytojams, mokinio padėjėjams rengti mokiniams užduotis, 18 proc. padeda vertinant mokinio pasiekimus ir pažangą, 17 proc. konsultuoja dėl ugdymo pritaikymo, 9 proc. padeda parengti individualias mokinio programas, o 5 proc. švietimo pagalbos specialistų neteikia mokytojams ar mokinio padėjėjams jokios pagalbos.

3.6. Specialistai, kurie teikia pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokie specialistai teikia pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

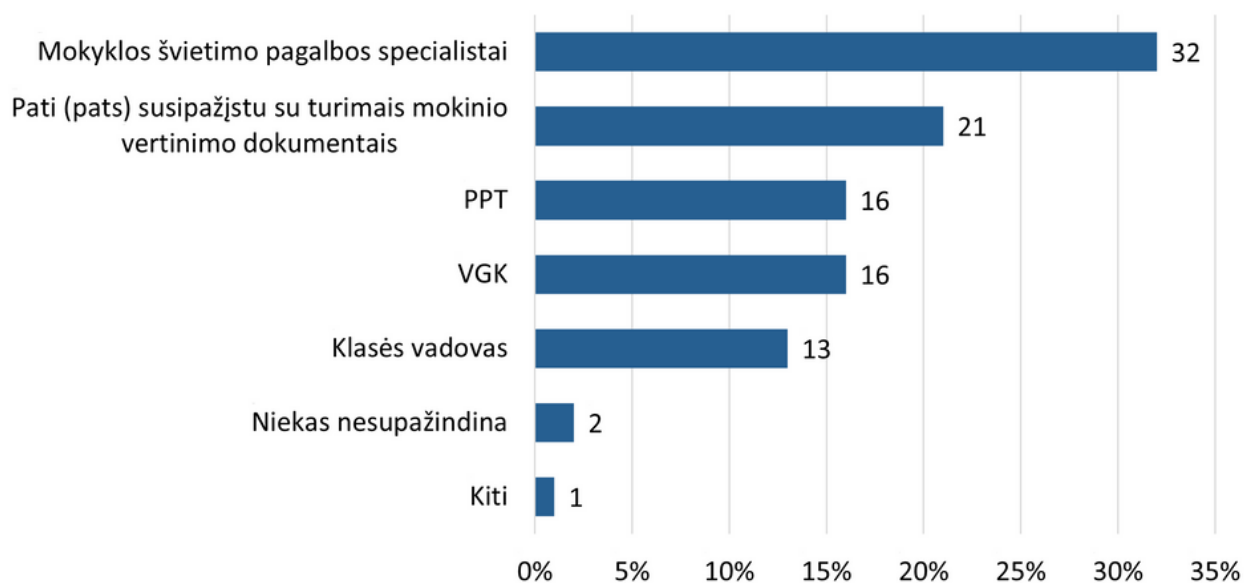

3.6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal specialistų teikiamą pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą (proc.)

Apklausos rezultatai rodo, kad daugiausia pagalbą mokiniams teikia specialusis pedagogas – 30 proc. tokių specialistų, socialinis pedagogas – 26 proc., psichologas – 22 proc., logopedas – 19 proc., ergoterapeutas – 2 proc., o 1 proc. švietimo pagalbos specialistų pagalbą mokiniams iš viso neteikia.

3.7. Informacijos apie individualius mokinio poreikius šaltiniai

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kas supažindina juos su mokinio, turinčio intelekto sutrikimą, individualiais ugdymosi poreikiais.

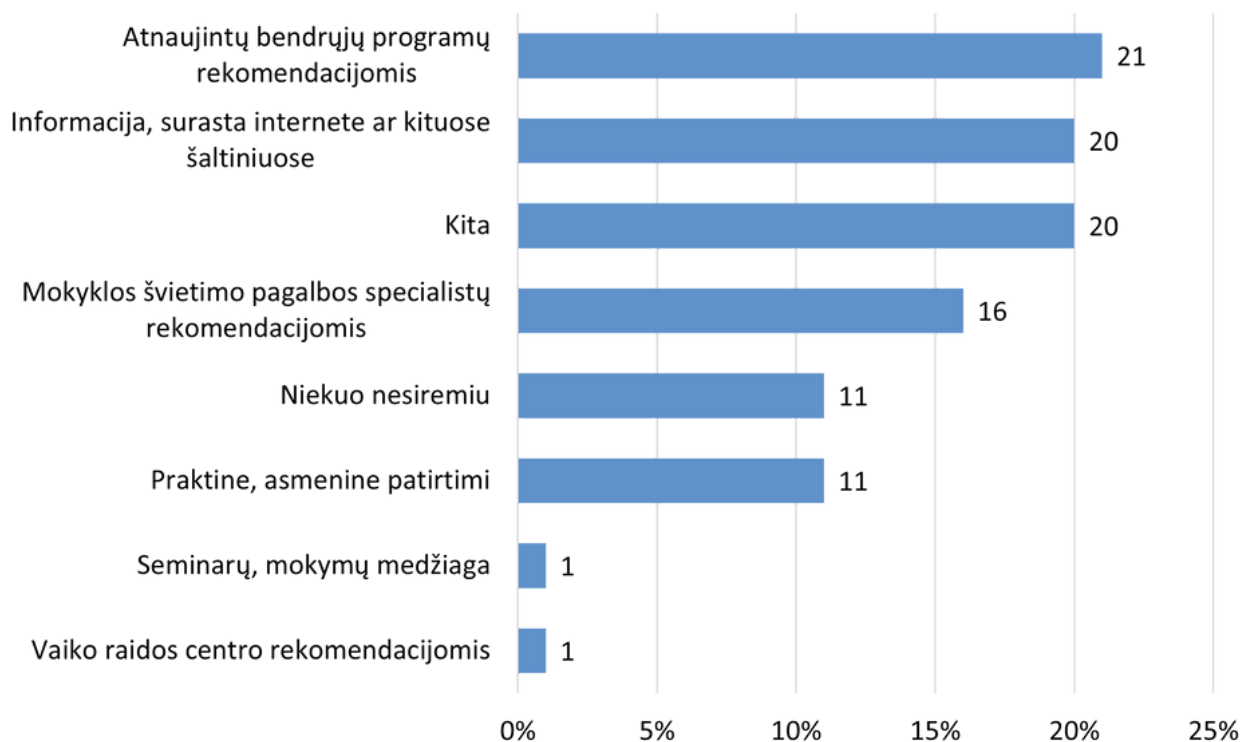

3.7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal jų supažindinimą su mokinio, turinčio intelekto sutrikimą, individualiais ugdymosi poreikiais (proc.)

Apklausoje rezultatai rodo, kad daugiausia, t. y. 32 proc., mokytojų ir mokinio padėjėjų informacijos apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, gauna iš mokyklos švietimo pagalbos specialistų, 21 proc. jų patys susipažįsta su turimais mokinio vertinimo dokumentais, 16 proc. respondentų gauna informacijos iš pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijų ir mokyklos Vaiko gerovės komisijos, 13 proc. respondentų gauna informacijos iš mokinio klasės vadovo, 2 proc. atsakiusiųjų niekas nesupažindina su informacija apie mokinį, 1 proc. pažymėjo „Kiti“. Apibendrinus galima teigti, kad informacijos apie mokinį mokytojai ir mokinio padėjėjai tikrai gauna iš įvairių šaltinių, o daugiausia informacijos jiems suteikia mokyklos švietimo pagalbos specialistai, bet mokytojams ir mokinio padėjėjams gaunamos informacijos apie mokinį nepakanka.

3.8. Ugdymo pritaikymo gairės

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokiais įrankiais respondentai remiasi, pritaikydami ugdymą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

3.8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kuo remdamiesi pedagogai pritaiko ugdymą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą (proc.)

Atsakymai rodo, kad daugiausia, t. y. 21 proc., respondentų remiasi mokyklos švietimo pagalbos specialistų rekomendacijomis, pritaikydami ugdymą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, 7 proc. jų dirba progimnazijoje, o darbo stažas pasiskirstęs taip: 5 proc. turi 11–20 metų darbo stažą, 7 proc. – 1–5 metų darbo stažą, o 6 proc. – daugiau negu 30 metų darbo stažą. 20 proc. respondentų remiasi seminarų, mokymų medžiaga, praktine, asmenine patirtimi, 16 proc. – atnaujintomis bendrųjų ugdymo programų rekomendacijomis, 11 proc. – Vaiko raidos centro rekomendacijomis ir informacija, surasta internete. Pritaikydami ugdymą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, niekuo nesiremia ir atsakė „Kita“ 1 proc. respondentų. Gauti atsakymai rodo, kad informacijos yra nepakankamai.

3.9. Ugdymo metodų taikymas pamokoje

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokius ugdymo metodus jie taiko pamokoje, ugdydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.

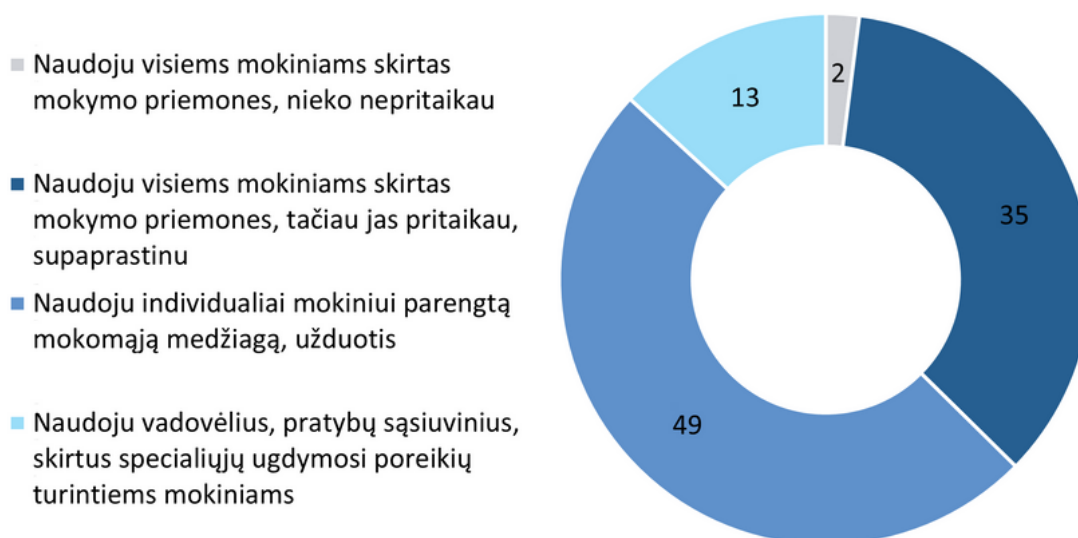
3.9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokius ugdymo metodus jie taiko, dirbdami su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti rezultatai rodo, kad daugiausia, t. y. 14 proc., pedagogų mokomąją medžiagą mokiniams supaprastina ir sumažina užduočių kiekį, 13 proc. pedagogų pasitelkia vizualinius metodus, 12 proc. parenka mokiniams praktines užduotis ir naudoja pamokoje lengvai suprantamos kalbos metodą, 10 proc. pedagogų nuolat užduotis papildomai paaiškina, pateikia užduoties atlikimo pavyzdžių ir sudaro sąlygas mokiniams naudotis atraminėmis mokymo priemonėmis, 9 proc. pedagogų nuolatos kartu su mokiniais kartoja mokomąją medžiagą, 8 proc. naudoja pamokose dėmesio atkreipimo priemones, 7 proc. taiko užduočių struktūravimą ir 5 proc. pateikia užduotis

sunkėjančia tvarka. Gauti atsakymai rodo, kad pedagogai turi instrumentų, kaip taikyti įvairius ugdymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, tačiau bendras procentas yra nedidelis.

3.10. Mokymo priemonių pritaikymas ir individualizavimas

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokias mokymo priemones jie naudoja ugdymo procese ir kaip pritaiko jas mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

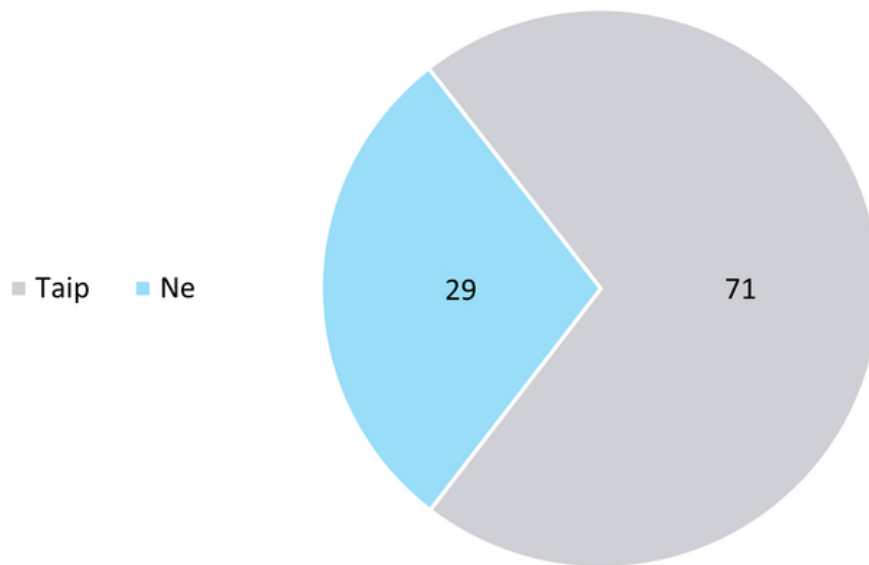

3.10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokias mokymo priemones jie naudoja ugdymo procese, dirbdami su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Respondentų atsakymai rodo, kad daugiausia, t. y. 49 proc., respondentų naudoja individualiai mokiniui parengtą mokomąją medžiagą, užduotis, 35 proc. jų naudoja visiems mokiniams skirtas mokymo priemones, tačiau jas pritaiko, supaprastina, 13 proc. naudoja vadovėlius ir pratybų sąsiuvinius, skirtus specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, 2 proc. respondentų naudoja visiems mokiniams skirtas mokymo priemones, nieko nepritaikydami. 14 proc. mokytojų turi 1–5 metų darbo stažą ir 5 proc. jų dirba gimnazijoje. 16 proc. specialiųjų pedagogų turi 11–20 metų darbo stažą ir daugiausia, t. y. 8 proc., jų dirba gimnazijoje. Taigi gauti atsakymai rodo, kad 51 proc. respondentų nenaudoja individualiai parengtos medžiagos darbui su mokiniu, turinčiu intelekto sutrikimą.

3.11. Mokinio padėjėjo teikiama pagalba

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, ar pamokose, kuriose mokosi mokiniai, turintys intelekto sutrikimą, pagalbą mokiniams teikia mokinio padėjėjas.

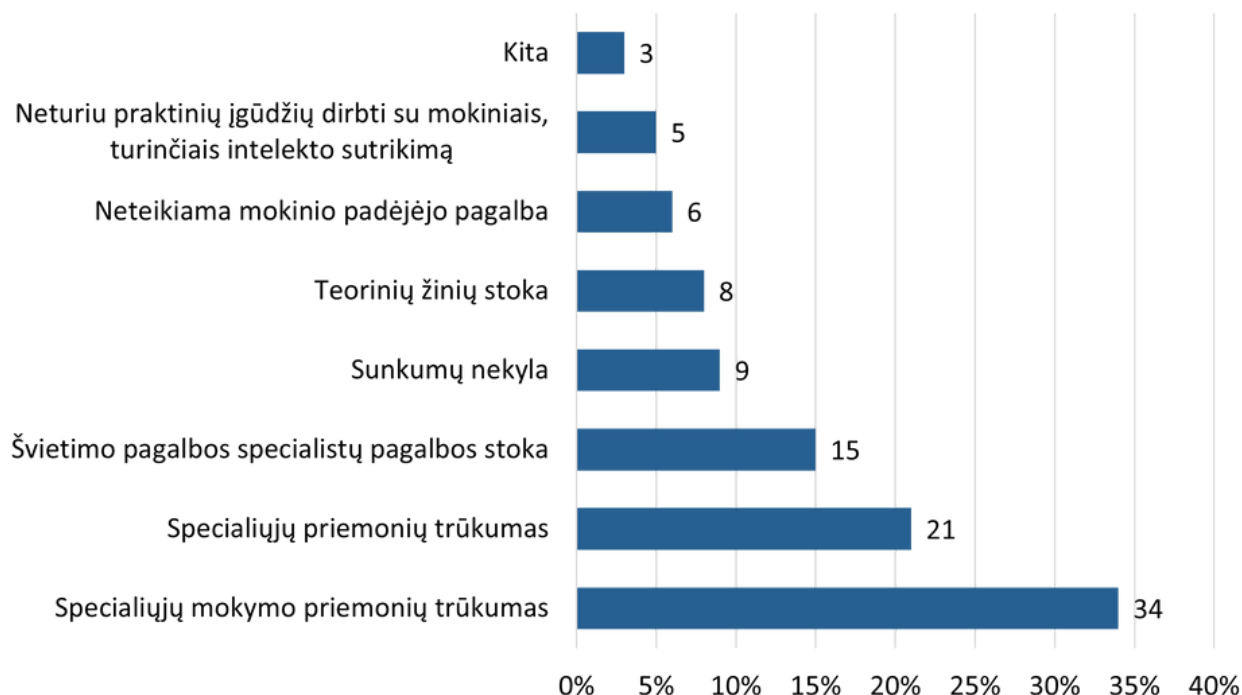

3.11 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal atsakymą, ar pamokoje pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, teikia mokinio padėjėjas (proc.)

Gauti rezultatai rodo, kad 71 proc. mokinio padėjėjų teikia pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, daugiausia jų, t. y. 33 proc., turi 1–5 metų darbo stažą, 24 proc. dirba su mokiniais progimnazijoje ir pagrindinėje mokykloje. Respondentai teigia, kad 29 proc. mokinio padėjėjų pagalbos mokiniams pamokoje neteikia. Apibendrinus galima teigti, kad mokinio padėjėjų pagalba mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, yra nepakankama.

3.12. Sunkumai dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokių sunkumų jie patiria, ugdydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.

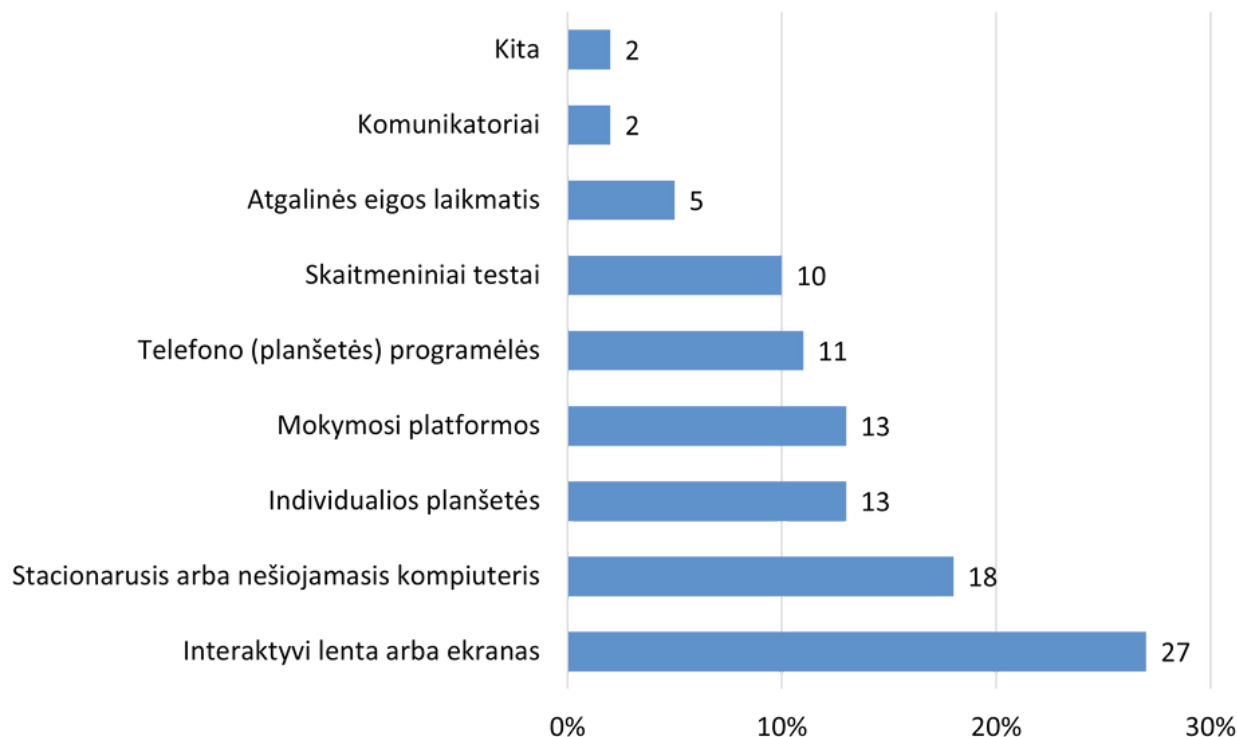

3.12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pamokoje patiriamus sunkumus, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad 34 proc. respondentų pamokoje daugiausia trūksta specialiųjų mokymo priemonių, 21 proc. trūksta specialiųjų priemonių, 15 proc. mano, kad trūksta švietimo specialistų pagalbos, 9 proc. respondentų sunkumų nekyla, 8 proc. teigia, kad jiems trūksta teorinių žinių, kaip dirbti su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, 6 proc. pažymi, kad sunkumų pamokoje kyla, nes mokiniams neteikiama mokinio padėjėjo pagalba, 5 proc. neturi praktinių įgūdžių dirbti su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, 3 proc. pažymėjo „Kita“. Daugiausia respondentų, kurie įvardijo specialiųjų mokymo priemonių trūkumą, t. y. 15 proc., dirba progimnazijoje.

3.13. Informacinių technologijų naudojimas pamokoje

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokias informacines technologijas jie naudoja pamokoje, ugdydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.

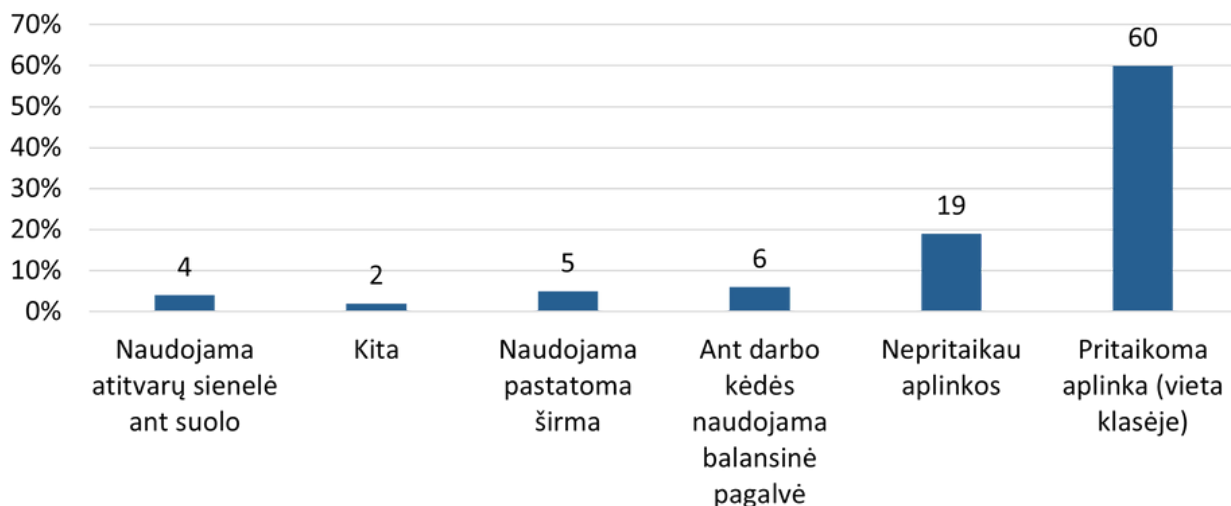

3.13 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pamokoje naudojamas informacines technologijas, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti rezultatai rodo, kad 27 proc. respondentų pamokoje naudoja interaktyvias lentas arba ekranus, iš jų 7 proc. turi 21–30 metų darbo stažą, 6 proc. – 1–5 metų darbo stažą, 11 proc. dirba progimnazijoje, taigi galima daryti prielaidą, kad nepriklausomai nuo darbo stažo respondentai, dirbdami su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, pamokoje daugiausia naudoja interaktyvias lentas arba ekranus. 18 proc. atsakiusių pamokoje naudoja kompiuterį, 13 proc. – individualias planšetes ir mokymosi platformas, 11 proc. – telefone esančias programėles, 10 proc. – skaitmeninius testus, 5 proc. – atgalinės eigos laikmačius ir tik 2 proc. naudoja komunikatorius. Apibendrinus galima teigti, kad tik maža dalis respondentų, dirbdami su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, pamokose naudoja įvairias informacines technologijas.

3.14. Ugdymo aplinkos pritaikymas pamokoje

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kaip jie pamokoje pritaiko ugdymo aplinką mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

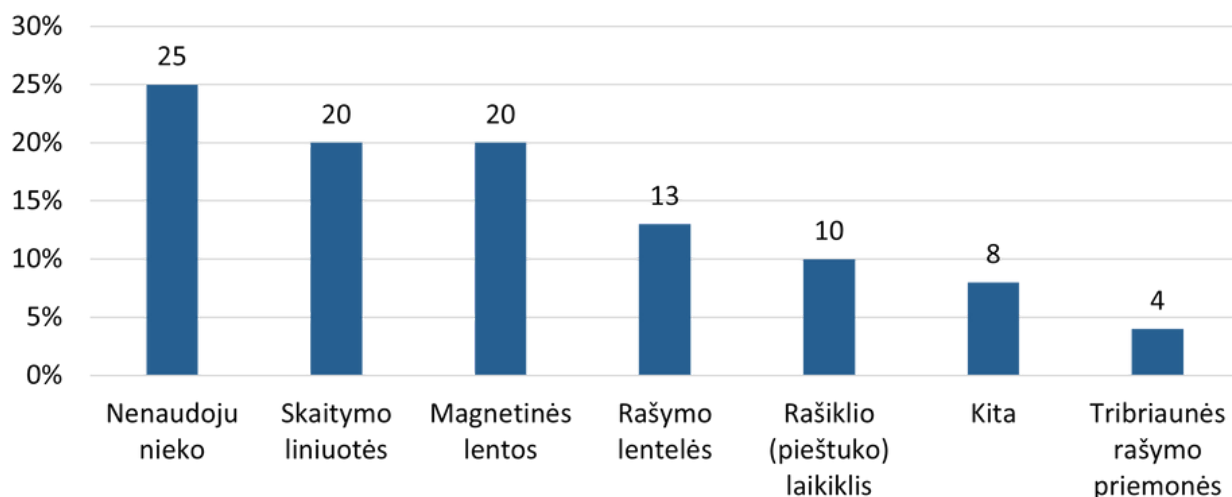

3.14 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo aplinkos pritaikymą pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Apklausos analizė rodo, kad 60 proc. respondentų pritaiko ugdymo aplinką mokiniams, parinkdami mokinio vietą toliau nuo dėmesį blaškančių objektų, arčiau mokytojo ar pan., iš jų 21 proc. dirba progimnazijoje, 17 proc. – gimnazijoje, 13 proc. – pagrindinėje mokykloje. 19 proc. respondentų nepritaiko aplinkos, iš jų 8 proc. dirba gimnazijoje, 4 proc. – progimnazijoje ir 2 proc. – pagrindinėje mokykloje. 6 proc. respondentų pamokoje naudoja balansinę pagalvėlę ant kėdės, 5 proc. pamokoje naudoja širmą, 4 proc. – atitvarų sienelę ant suolo, 5 proc. pažymėjo „Kita“. Gauti atsakymai rodo, kad pamokoje pedagogai nepakankamai pritaiko ugdymo aplinką ir labai mažai naudoja šių priemonių.

3.15. Pamokoje naudojamos specialiosios mokymo priemonės skaitymo, rašymo, matematikos įgūdžiams ugdyti

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokias specialiąsias mokymo priemones skaitymo, rašymo, matematikos įgūdžiams ugdyti jie naudoja pamokoje, mokydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.

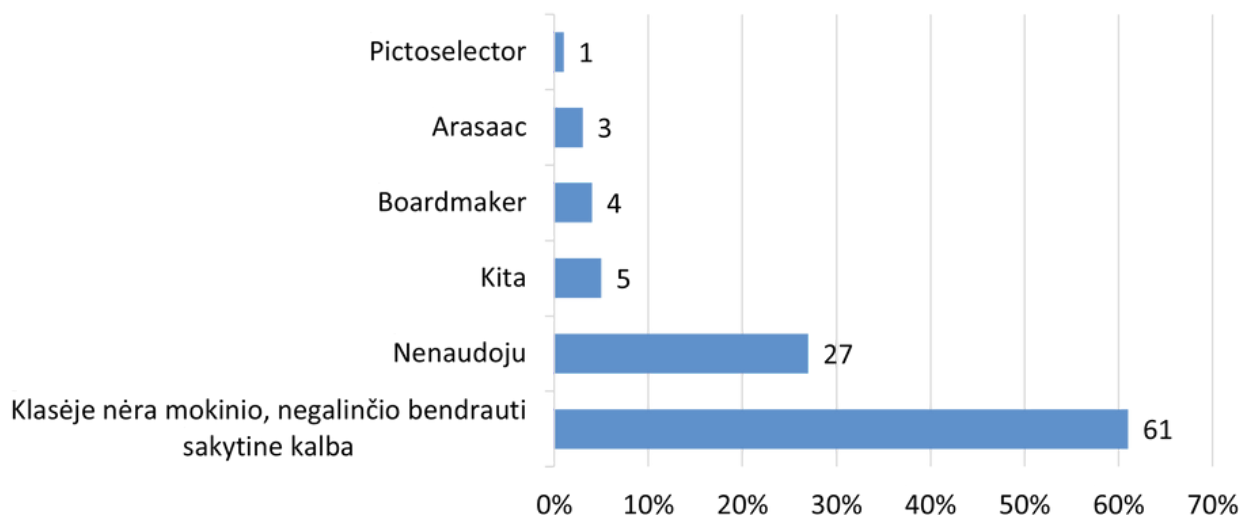

3.15 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal specialiųjų mokymo priemonių naudojimą pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti rezultatai rodo, kad 20 proc. respondentų pamokoje naudoja skaitymo liniuotes, skaičiuotuvus, iš jų 7 proc. dirba progimnazijoje, 20 proc. respondentų naudoja magnetines lentas, iš jų 5 proc. dirba gimnazijoje, o 25 proc. respondentų pamokoje nenaudoja jokių specialiųjų mokymo priemonių, iš jų 12 proc. dirba gimnazijoje. Gauti atsakymai rodo, kad pedagogai tikrai mažai naudoja specialiųjų mokymo priemonių skaitymo, rašymo, matematikos įgūdžiams ugdyti.

3.16. Alternatyviosios komunikacijos priemonių naudojimas, dirbant su mokiniais, negalinčiais bendrauti sakybine kalba

Respondentų klausėme, kokias alternatyviosios komunikacijos priemones jie naudoja pamokoje, ugdydami mokinius, kurie negali bendrauti sakybine kalba.

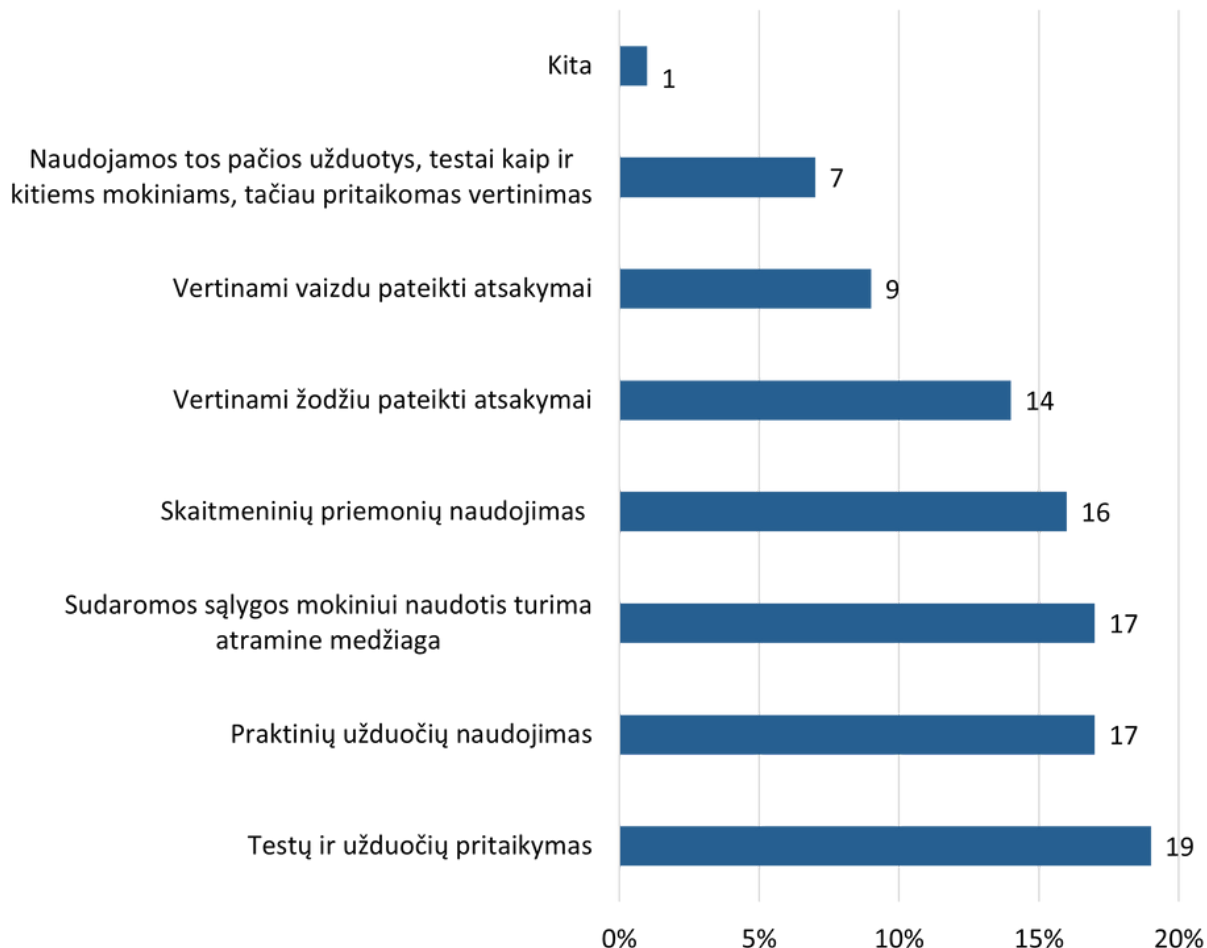

3.16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal alternatyviosios komunikacijos priemonių naudojimą pamokoje, dirbant su mokiniais, kurie negali bendrauti sakybine kalba (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad tik 1 proc. respondentų naudoja alternatyviosios komunikacijos sistemą Pictoselector, 3 proc. – Arasaac, 4 proc. – Boardmaker. 61 proc. respondentų teigia, kad klasėje neturi mokinio, negalinčio bendrauti sakybine kalba, iš jų 2 proc. dirba pagrindinėje mokykloje, 18 proc. – gimnazijoje. 27 proc. respondentų pamokoje nenaudoja jokių alternatyviosios komunikacijos priemonių, iš jų 5 proc. dirba progimnazijoje, 8 proc. – gimnazijoje. Gauti atsakymai rodo, kad alternatyviosios komunikacijos priemonės pamokose naudoja tik labai maža dalis mokytojų, specialiųjų pedagogų.

3.17. Mokinio pasiekimų ir pažangos vertinimo priemonės

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, kokius būdus mokinio pasiekimams ir pažangumui vertinti pedagogai naudoja pamokoje, ugdydami mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.

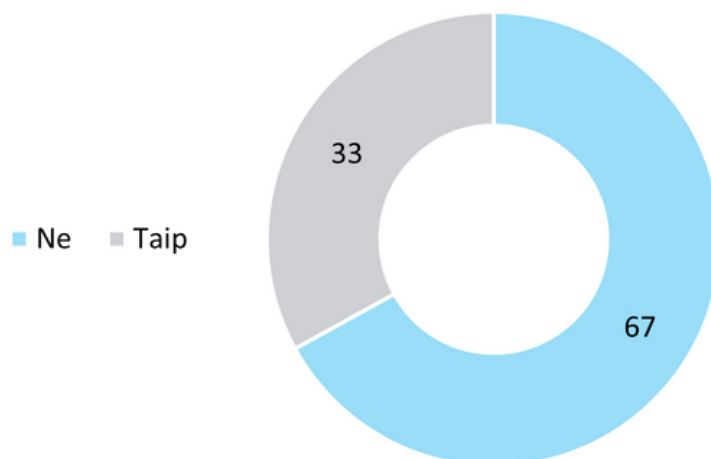

3.17 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pamokoje naudojamus mokinio pasiekimų ir pažangumo vertinimo būdus, dirbant su mokiniiais, turinčiais intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti atsakymai rodo, kad 19 proc. respondentų mokiniams pritaiko testus ir užduotis, 17 proc. jų naudoja praktines užduotis mokiniams ir sudaro sąlygas jiems naudotis atraminėmis mokymo priemonėmis. 16 proc. respondentų naudoja skaitmenines mokymo priemones, 14 proc. vertina žodžiu pateiktus atsakymus, 9 proc. vertina vaizdu pateiktus mokinių atsakymus, o 7 proc. naudoja tokias pačias užduotis ir testus kaip ir kitiems mokiniams, tačiau pritaiko vertinimą. Atsakymai rodo, kad 93 proc. respondentų šiems mokiniams pamokoje naudoja tokias pačias užduotis kaip ir visiems mokiniams.

3.18. Poilsio erdvė klasėje

Atlikdami apklausą respondentų klausėme, ar klasėje yra poilsio (nusiramino) erdvė (vieta) mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

3.18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal atsakymą, ar klasėje yra poilsio (nusiramino) erdvė (vieta) mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą (proc.)

Gauti duomenys rodo, kad 67 proc. respondentų nurodė, jog poilsio erdvės klasėje nėra, tuo tarpu 33 proc. respondentų atsakė, kad poilsio erdvė klasėje yra įrengta. Svarbu paminėti, kad specialiosios mokyklos išsiskiria teigiamai – visi respondentai, dirbantys specialiosiose mokyklose, atsakė, kad klasėse yra poilsio erdvė. Respondentai iš pagrindinių ir pradinių mokyklų išskyrė, kad jų ugdymo įstaigose poilsio erdvė yra 52 proc. klasių. Žemiau vidurkio galima išskirti respondentus iš gimnazijų, kurie nurodė, kad poilsio erdvė yra tik 26 proc. klasių. Gimnazijose ir profesinio mokymo įstaigose poilsio erdvės yra gana retos, atitinkamai 24 proc. ir 21 proc. Apibendrinus galima teigti, kad 67 proc. klasių neturi poilsio erdvės mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

4. APKLAUSOS REZULTATŲ APTARIMAS

Darbo su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, patirtis

Daugiausia, t. y. 29 proc., mokytojų turi 1–5 metų pedagoginio darbo su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, patirtį ir daugiausia, t. y. 28 proc., specialiųjų pedagogų turi 11–20 metų tokio darbo patirtį. Mažiausiai, t. y. 9 proc., mokytojų ir 2 proc. specialiųjų pedagogų turi iki 1 metų pedagoginio darbo su intelekto sutrikimą turinčiais mokiniais patirtį.

Pedagogų žinios apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą

19 proc. mokytojų, 51 proc. specialiųjų pedagogų ir 43 proc. mokinio padėjėjų turi pakankamai žinių dirbti su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą. Nepakanka žinių 20 proc. mokytojų, 4 proc. specialiųjų pedagogų ir 14 proc. mokinio padėjėjų. Galima teigti, kad daugumai pedagogų pakanka žinių apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, o daugiausia žinių turi specialieji pedagogai.

Pedagogų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigos tipą

Visiškai pakanka žinių 22 proc. respondentų, dirbančių specialiojoje mokykloje, 15 proc. – pagrindinėje mokykloje, 9 proc. – pradinėje mokykloje, po 4 proc. – progimnazijoje ir gimnazijoje, 2 proc. – profesinio ugdymo įstaigoje. 17 proc. respondentų, dirbančių progimnazijoje ir pradinėje mokykloje, 16 proc. – gimnazijoje ir profesinio mokymo įstaigoje, 14 proc. – pagrindinėje mokykloje žinių nepakanka. Gauti rezultatai rodo, kad dauguma atsakiusiųjų, nepaisant to, kokio tipo ugdymo įstaigoje jie dirba, neturi pakankamų žinių apie darbą su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

Pedagogų pasiskirstymas pagal pedagoginio darbo stažą

Iš dalies pakanka žinių 41 proc. respondentų, turinčių iki 1 metų darbo stažą, 51 proc. turinčių 1–5 metų darbo stažą, 55 proc. turinčių 6–10 m. darbo stažą,

44 proc. turinčių 11–20 metų darbo stažą, 43 proc. turinčių 21–30 metų darbo stažą ir 36 proc. turinčių daugiau nei 30 metų pedagoginio darbo stažą. Kuo didesnis pedagogų darbo stažas, tuo daugiau jie turi žinių, kurių visiškai pakanka ugdyti mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.

Pamokoje taikomų individualių ugdymo metodų svarba ir ugdymo pakopos

71 proc. specialiųjų pedagogų, 59 proc. mokytojų ir 62 proc. mokinio padėjėjų žino ir taiko individualius mokymo metodus pamokoje. 7 proc. mokytojų, 5 proc. mokinio padėjėjų ir 1 proc. specialiųjų pedagogų visiškai nesvarbu taikyti individualius mokymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą. 72 proc. respondentų dirba pradinio ugdymo pakopoje, 60 proc. – pagrindinio ugdymo pakopoje ir 55 proc. – vidurinio ugdymo pakopoje. Rezultatai rodo, kad pedagogams, nepaisant to, kurioje ugdymo pakopoje jie dirba, yra svarbu taikyti individualius mokymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

Pedagoginių paslaugų dažnumas mokiniams

61 proc. pedagogų mokiniams teikia paslaugas labai dažnai (2–3 kartus per savaitę), 29 proc. – dažnai (1 kartą per savaitę), 6 proc. – kartais (1 kartą per mėnesį), 2 proc. – retai (1–2 kartus per metus), o 2 proc. niekada neteikia paslaugų mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą. Dauguma respondentų atsakymų rodo, kad pedagoginės pagalbos pakanka tik iš dalies, nepaisant, koku dažnumu ji teikiama mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

Individuali pedagogų teikiama pagalba ir pagalbos dažnumas

81 proc. mokinio padėjėjų, 79 proc. specialiųjų pedagogų ir 52 proc. mokytojų labai dažnai (2–3 kartus per savaitę) teikia mokiniui individualią pagalbą. Dažnai pagalbą teikia 34 proc. mokytojų, 20 proc. specialiųjų pedagogų ir 14 proc. mokinio padėjėjų. Niekada pagalbos neteikia 1 proc. specialiųjų pedagogų ir 3 proc. mokytojų. Galima teigti, kad dauguma atsakiusių, ugdančių mokinius, kurie turi intelekto sutrikimą, teikia pagalbą labai dažnai (2–3 kartus per savaitę).

Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigą ir pagalbos dažnumą

Labai dažnai (2–3 kartus per savaitę) pedagoginę pagalbą mokiniams teikia visi, t. y. 100 proc., pedagogų, kurie dirba specialiojoje mokykloje, 74 proc. – pradinėje mokykloje, 73 proc. – pagrindinėje mokykloje, 62 proc. – gimnazijoje, 55 proc. – progimnazijoje. Niekada neteikia pagalbos mokiniams 5 proc. pedagogų, dirbančių gimnazijoje ir profesinio mokymo įstaigoje, 4 proc. – pradinėje mokykloje. Apibendrinus galima teigti, kad daugelyje ugdymo pakopų pagalba mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, teikiama labai dažnai (2–3 kartus per savaitę).

Respondentų pasiskirstymas pagal pedagoginio darbo patirtį ir pagalbos dažnumą

Pedagogai, turintys įvairios trukmės pedagoginio darbo stažą, pagalbą mokiniams teikia labai dažnai (2–3 kartus per savaitę), niekada pagalbos neteikia labai maža dalis pedagogų. Lyginant respondentų atsakymus pagal jų darbo stažą galima teigti, kad kuo didesnį pedagoginio darbo stažą turi pedagogai, tuo dažnesnę pagalbą mokiniams jie teikia. Tuo tarpu 1 proc. 1–5 metų darbo stažą turinčių pedagogų, 5 proc. 6–10 metų, 2 proc. 11–20 metų, 4 proc. 21–30 metų ir 2 proc. daugiau nei 30 metų darbo stažą turinčių pedagogų niekada neteikia pagalbos mokiniams pamokoje.

Švietimo pagalbos specialistų teikiama pagalba mokytojui, mokinio padėjėjui

32 proc. švietimo pagalbos specialistų labai dažnai teikia pagalbą pamokoje, 18 proc. padeda vertinant mokinio pasiekimus ir pažangą, 9 proc. padeda mokytojui parengti individualias mokinio programas, 23 proc. padeda rengti mokiniams užduotis, 17 proc. konsultuoja dėl ugdymo pritaikymo. Jokios pagalbos mokytojams ir mokinio padėjėjams neteikia 5 proc. švietimo pagalbos specialistų.

Apibendrinus galima teigti, kad didžioji dalis švietimo pagalbos specialistų, t. y. 68 proc., niekada neteikia pagalbos pamokoje mokytojui ir mokinio padėjėjui.

Specialistai, kurie teikia pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą

Daugiausia pagalbą mokiniams teikia specialusis pedagogas – 30 proc. tokių specialistų, socialinis pedagogas – 26 proc., psichologas – 22 proc., logopedas – 19 proc., ergoterapeutas – 2 proc., o 1 proc. švietimo pagalbos specialistų pagalbą mokiniams iš viso neteikia.

Informacijos apie individualius mokinio poreikius šaltiniai

32 proc. mokytojų ir mokinio padėjėjų informacijos apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, gauna iš mokyklos švietimo pagalbos specialistų, 21 proc. jų patys susipažįsta su turimais mokinio vertinimo dokumentais, 16 proc. respondentų gauna informacijos iš pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijų ir mokyklos Vaiko gerovės komisijos, 13 proc. respondentų gauna informacijos iš mokinio klasės vadovo, 2 proc. atsakiusiųjų niekas nesupažindina su informacija apie mokinį, 1 proc. pažymėjo „Kiti“.

Ugdymo pritaikymo gairės

Pritaikydami ugdymą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, 21 proc. respondentų remiasi mokyklos švietimo pagalbos rekomendacijomis, 20 proc. – seminarų, mokymų medžiaga, praktine, asmenine patirtimi, 16 proc. – atnaujintomis bendrųjų ugdymo programų rekomendacijomis, 11 proc. – Vaiko raidos centro rekomendacijomis ir informacija, surasta internete. Gauti atsakymai rodo, kad informacijos apie ugdymo pritaikymo gaires yra nepakankamai.

Ugdymo metodų taikymas pamokoje

14 proc. pedagogų mokomąją medžiagą mokiniams supaprastina ir sumažina užduočių kiekį, 13 proc. pedagogų pasitelkia vizualinius metodus, 12 proc. parenka mokiniams praktines užduotis ir naudoja pamokoje lengvai suprantamos kalbos metodą, 10 proc. pedagogų nuolat užduotis papildomai paaiškina, pateikia užduoties atlikimo pavyzdžių ir sudaro sąlygas mokiniams naudotis atraminėmis mokymo priemonėmis, 9 proc. pedagogų nuolatos kar-

tu su mokiniais kartoja mokomąją medžiagą, 8 proc. naudoja pamokose dėmesio atkreipimo priemones, 7 proc. taiko užduočių struktūravimą ir 5 proc. pateikia mokiniams užduotis sunkėjančia tvarka. Gauti atsakymai rodo, kad pedagogai turi instrumentų, kaip taikyti įvairius ugdymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, tačiau bendras procentas yra nedidelis.

Mokymo priemonių pritaikymas ir individualizavimas

49 proc. respondentų naudoja individualiai mokiniui parengtą mokomąją medžiagą, užduotis, 35 proc. naudoja visiems mokiniams skirtas mokymo priemones, tačiau jas pritaiko, supaprastina, 13 proc. naudoja vadovėlius ir pratybų sąsiuvinius, skirtus specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, 2 proc. respondentų naudoja visiems mokiniams skirtas mokymo priemones, nieko nepritaikydami. Taigi gauti atsakymai rodo, kad 51 proc. respondentų nenaudoja individualiai parengtos medžiagos darbui su mokiniu, turinčiu intelekto sutrikimą.

Mokinio padėjėjo teikiama pagalba

71 proc. mokinio padėjėjų teikia pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, 29 proc. mokinio padėjėjų pagalbos mokiniams pamokoje neteikia. Apibendrinus galima teigti, kad mokinio padėjėjų pagalba mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, yra nepakankama.

Sunkumai dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą

34 proc. pedagogų nurodė, kad sunkumų pamokoje kyla dėl specialiųjų mokymo priemonių trūkumo, 21 proc. – dėl specialiųjų priemonių trūkumo, 15 proc. – dėl švietimo pagalbos specialistų stokos, 9 proc. pedagogų sunkumų nekylo, 8 proc. pedagogų trūksta teorinių žinių, 6 proc. pedagogų neteikiama mokinio padėjėjo pagalba, 5 proc. pedagogų neturi praktinių žinių, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

Informacinių technologijų naudojimas pamokoje

27 proc. respondentų pamokoje naudoja interaktyvias lentas arba ekranus, 18 proc. – kompiuterius, 13 proc. – individualias planšetes ir mokymosi platformas, 11 proc. – telefone esančias programėles, 10 proc. – skaitmeninius testus, 5 proc. – atgalinės eigos laikmačius ir tik 2 proc. – komunikatorius. Galima teigti, kad tik maža dalis respondentų pamokose naudoja įvairias informacines technologijas darbui su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą.

Ugdymo aplinkos pritaikymas pamokoje

60 proc. respondentų pritaiko ugdymo aplinką mokiniams, parinkdami mokinio vietą toliau nuo dėmesį blaškančių objektų, arčiau mokytojo ar pan., 19 proc. respondentų nepritaiko aplinkos, 6 proc. respondentų naudoja balansinę pagalvėlę ant kėdės, 5 proc. pamokoje naudoja širmą, 4 proc. – atitvarų sienelę ant suolo. Gauti atsakymai rodo, kad pamokoje pedagogai nepakankamai pritaiko ugdymo aplinką ir labai mažai naudoja šių priemonių.

Pamokoje naudojamos specialiosios mokymo priemonės skaitymo, rašymo, matematikos įgūdžiams ugdyti

Skaitymo, rašymo, matematikos įgūdžiams ugdyti pamokoje pedagogai daugiausia naudoja skaitymo liniuotes, skaičiuotuvus ir magnetines lentas – 20 proc. respondentų, 25 proc. nenaudoja jokių specialiųjų mokymo priemonių. Galima teigti, kad pedagogai mažai naudoja specialiųjų mokymo priemonių mokinių, turinčių intelekto sutrikimą, skaitymo, rašymo, matematikos įgūdžiams ugdyti.

Alternatyviosios komunikacijos priemonių naudojimas, dirbant su mokiniais, negalinčiais bendrauti sakybine kalba

27 proc. respondentų pamokoje nenaudoja jokių alternatyviosios komunikacijos priemonių, 1 proc. naudoja alternatyviosios komunikacijos sistemą Pictoselector, 3 proc. – Arasaac, 4 proc. – Boardmaker, o 61 proc. respondentų teigia, kad klasėje neturi mokinio, negalinčio bendrauti sakybine kalba, todėl iš viso nenaudoja alternatyviosios komunikacijos priemonių.

Gauti atsakymai rodo, kad alternatyviosios komunikacijos priemonės pamokose naudoja tik labai maža dalis pedagogų.

Mokinio pasiekimų ir pažangos vertinimo priemonės

19 proc. respondentų mokiniams pritaiko testus ir užduotis, 17 proc. naudoja praktines užduotis ir sudaro sąlygas mokiniams naudotis atraminėmis mokymo priemonėmis, 16 proc. naudoja skaitmenines mokymo priemones, 14 proc. vertina žodžiu pateiktus atsakymus, 9 proc. vertina vaizdu pateiktus atsakymus, o 7 proc. respondentų naudoja tokias pačias užduotis ir testus kaip ir kitiems mokiniams, tačiau pritaiko vertinimą. 81 proc. respondentų nepritaiko testų ir užduočių, o 93 proc. pamokoje naudoja tokias pačias užduotis kaip ir visiems mokiniams.

Poilsio erdvė klasėje

67 proc. respondentų nurodė, kad poilsio erdvės klasėje nėra, tuo tarpu 33 proc. respondentų atsakė, kad poilsio erdvė klasėje yra įrengta. Svarbu paminėti, kad specialiosios mokyklos išsiskiria teigiamai – visi respondentai, dirbantys specialiosiose mokyklose, atsakė, kad klasėse yra poilsio erdvė. Respondentai iš pagrindinių ir pradinių mokyklų išskyrė, kad jų ugdymo įstaigose poilsio erdvė yra 52 proc. klasių. Žemiau vidurkio galima išskirti respondentus iš gimnazijų, kurie nurodė, kad poilsio erdvė yra tik 26 proc. klasių. Gimnazijose ir profesinio mokymo įstaigose poilsio erdvės yra gana retos, atitinkamai 24 proc. ir 21 proc. Apibendrinus galima teigti, kad 67 proc. klasių neturi poilsio erdvės mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą.

5. IŠVADOS

Apklausos rezultatai apie pedagogų darbą su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą, atskleidžia įvairias tendencijas ir iššūkius, su kuriais susiduria pedagogai.

Pagrindinės problemos apima teorinių ir praktinių žinių apie mokinius, turinčius intelekto sutrikimą, specialiųjų mokymo priemonių ir švietimo pagalbos specialistų pagalbos trūkumą, taip pat mokinių vertinimo instrumentų parinkimo sudėtingumą, alternatyviosios komunikacijos sistemos naudojimą ir ugdymo aplinkos pritaikymą. Dalis švietimo pagalbos specialistų niekada neteikia pagalbos pamokoje mokytojui ir mokinio padėjėjui, tačiau mokytojams, švietimo pagalbos specialistams labai svarbu taikyti individualius mokymo metodus pamokoje, dirbant su mokiniais, turinčiais intelekto sutrikimą. Dauguma jų pritaiko ugdymo aplinką mokiniams, parinkdami mokinio vietą, tačiau daugumoje klasių, kuriose ugdomi šie mokiniai, nėra jokios poilsio, ramybės erdvės, skirtos mokiniams nusiraminti. Dalis mokytojų, švietimo pagalbos specialistų pamokoje nepritaiko testų ir užduočių ir intelekto sutrikimą turintiems mokiniams naudoja tokias pačias užduotis kaip ir visiems mokiniams, tačiau mokiniams pagalbą teikia nemaža dalis mokinio padėjėjų. Šios pedagogų įvardytos problemos rodo, kad siekiant užtikrinti kokybišką mokinių su intelekto sutrikimu ugdymą būtina skirti daugiau dėmesio ir resursų pedagogų rengimui, skatinti specialiųjų mokymo priemonių naudojimą ir teikti daugiau pagalbos mokytojams, švietimo pagalbos specialistams bei mokinio padėjėjams. Ateityje bus parengtos išsamesnės rekomendacijos pedagogams apie veiksmingų pagalbos įrankių taikymą, ugdant mokinius, turinčius intelekto sutrikimą.